

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

3-9931

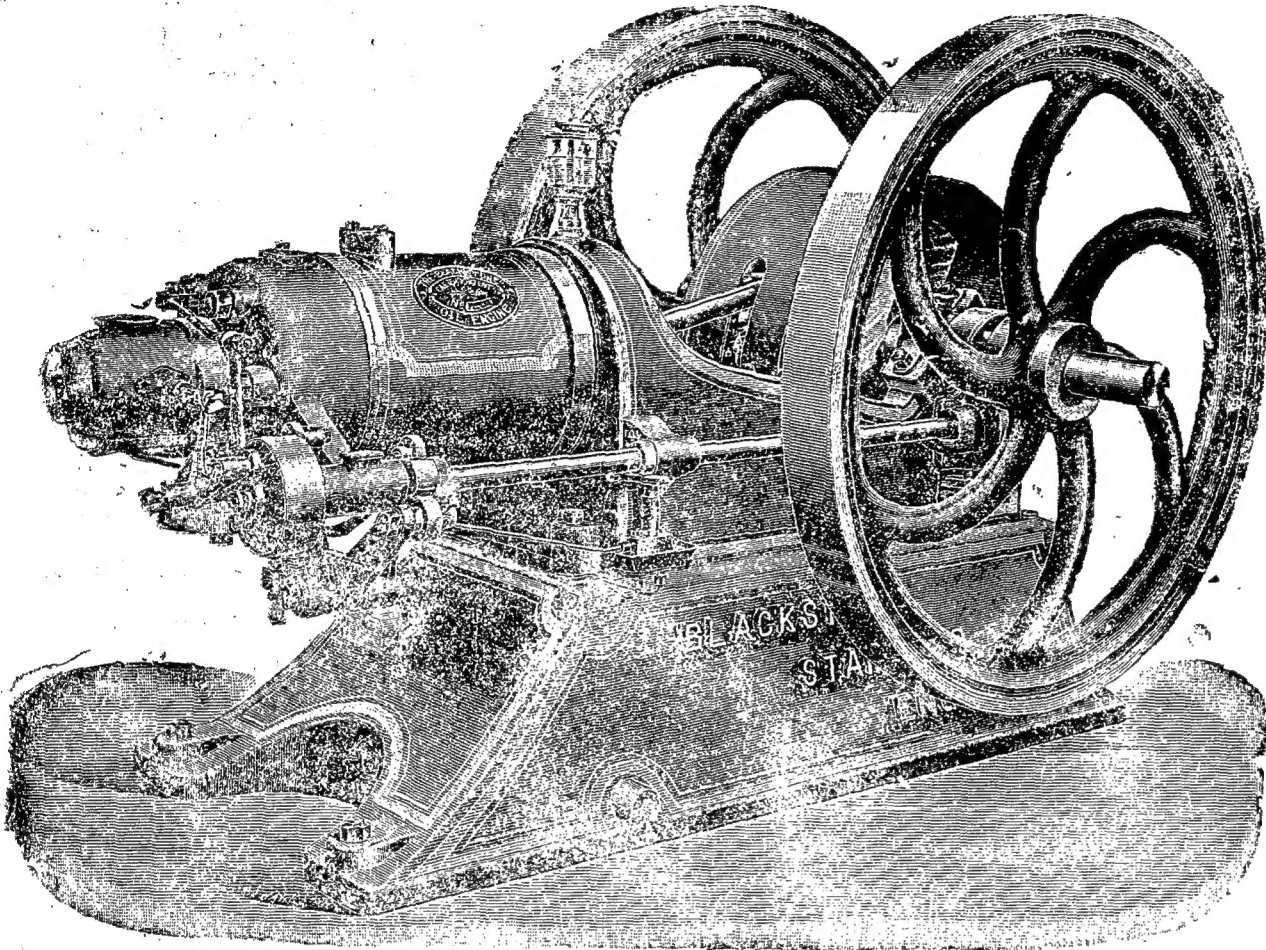
Vol. 7.

సంపుటము. 2

జనవరి నెల 1920 వ సం॥రం నెవ్వరు నెల 4 తేది శనివారము
రాత్రి నా మ నం వ త్స ర ని జ శ్రా వణ మా న బ ము శ వ ప్తి ల.

No. 131.

సంచిక ౧౩౧

బ్లాకు స్టోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

కీరసనాయిలు, క్రూడు ఆయిలు మున్నగు చమురుల నుత్పత్తియొంది వనిచేయునట్లు తయారు చేయఁ జేసినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాకు స్టోను ఇంజనులు వనిచేయుచున్నవి. యజమానులకు మంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయుడు.

సోలు ఏజెంట్లు:

మార్షలు నన్ను & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1808

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెకండులైను బీచ్, మద్రాసు.

లొంబాయి, బెజవాడ, లాహోరు, తంజావూరు

గొప్ప వట్టు వర్తకశాల.

నెం. 9, 10, 11,
రటన్ బజార్ రోడ్,

మదరాసు.
చల్లారాం

గైయాన్ చందుగారి

కట్టు వాయిల్స్,
కట్టు వర్తింగులు,
కట్టు కోటింగులు,
కట్టు చీరలు,
కట్టు దోవతులు,
కట్టు రిబ్బన్లు,
కట్టు శాటిన్లు,
కట్టు చేరుమాట్లు,
కట్టు డ్రెయిలు,
కట్టు క్రీపులు

నాణ్యమునకును, ధరలకును
25 సం॥లకు పైగానే

ప్రఖ్యాతి గడించినది.

దయచేసి గవనింపుడు:

జేరములేదు. ఒకేమాట

ఒకే క్రమమైన ధర

1890 వ సం॥రమున స్థాపితము.

టెలిఫోను నెం 776

టి. సి. యన్.

710

పరిమళానంద నన్యము.

నెం. 1 కేరళ (24 కు) 0.14-0, 2. 5. ఖర్చు 0.8-0
12 కేరళ (24 కు) 2.8-0, 2. 5. ఖర్చు 0.8-0

మేలైన మద్రాసు సాదానన్యము.

నెం. 1 కేరళ (24 కు) 0.14-0, 2. 5. ఖర్చు 0.8-0
నెం. 1 కేరళ (120 కు) 2.8-0, 2. 5. ఖర్చు 1.0-0

టి. సి. నాగలింగప్ప అండు కంపెనీ,

4 కంప్లెక్స్ బిల్డింగ్, పాల్వంచు పోస్టు, మద్రాసు.

మీ వైద్యునికి

తైత్తిపు సోజను అను దివ్యాపధము

అతిమూలమునకు చేరుబోయిన వని తెలియును. ఇది మిక్కిలి శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినందున ఈవ్యాధిగలవారికి మంచిగుణము నిచ్చును, మీ వైద్యుని నలవాట అడుగుడు. అన్ని మందులపాత్రలలో దొరకును.

మీ వైద్యునికి

హార్టోటోనును (2140)

గురించి బాగుగా తెలియును. లెక్కలేని వురుగులు, స్త్రీలు అజాగ్రత్తచే బోగొట్టుకొనిన బలమును శీఘ్రముననే పొందవచ్చును. తక్షణ దీనిని వాడుడు.

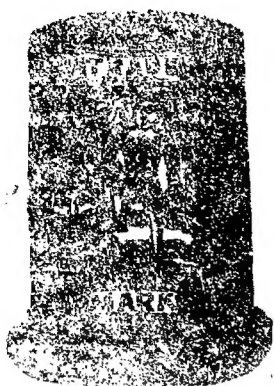
తరి మందులపాత్రలోను ఇది వెలకు దొరకును.
G. W. Carnrick Co., NEWYORK.

అమృతాంజనం డిపోవారి ఖేషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరలైలము, మోహనిలైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యాపదములే గాక, ఇతరము లగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసినవారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

(579)

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బ

(1979)

1000 మాసాల బహుమాన మియ్యబడును.

మీరు బలహీనులుగా నున్నారా? అయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే తయారు చేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన 'సాలామిసిరి మురబ్బ'ను తీసుకోండి. దీనిని తీసుకుంటే మీరు ఖాళీవున్న, రక్తవున్న, విశేష బలము, ఆకలియెక్కువ మొదలైనవి కలుగును. స్వచ్ఛమైన, ఖాళీవు మూత్రముతో కలిసిపోవుట, నీరుమరుగు, బహు మూత్రవ్యాధి మొదలగునవి మానును. దీనివలన మంచిగుణము పొందిన ఆశేతులు రంగోష్, పినాంగ్, సింగపూర్, సిలోన్, ఆఫ్రికా, కలకత్తా, హంబాయి, మదరాస్ ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానవత్రికలు విశేషముగా పంపియ్యబడును. కావలసినవారు ఆర్డర్ పూర్తిచేసి బంపినచో, బహుమానవత్రికల కాపీ పంపుదుము. ఇది అబద్ధ మని యాభ్యుపయోగించుకొని పై కనుకలవియందు బహుమానము ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుముందుగా పొందవచ్చును. పార్కులు ను కొనుగోవుడు 'డి' మన్నాలాల్ అనియుండుట చూచి తీసికొనవలెను.

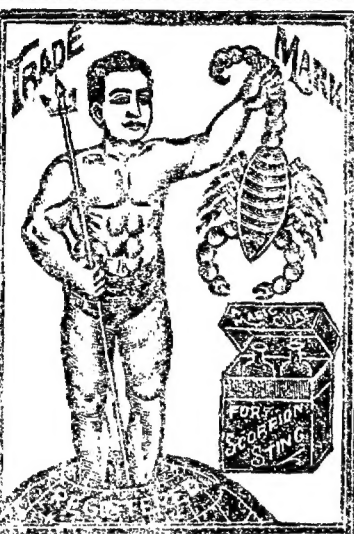
అనుమానవత్రిక పార్కులలోనుండ కంపదమును.

విజయవాడ కావలసియున్నది.

15 తులాల డబ్బీల రూ. 2-0-0.

తపాల భర్తులు 1-కి 0-8-0, 2-కి 0-12-0.

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవెడ్డులు, సాలామిసిరి మురబ్బ డిపో, బెంగళూరు సిటీ.
D. Mannalal, Salamisri Depot, Bangalore City.

నర్వపుష్పిక విష నంజీవిని (రిజిస్టర్)

గుణము లేదని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 100 ఇనాం.
శక్తి యెక్కువగా - విశేష నగుదురు, గుణములేనిచోట - గొనుడి వలన పరిశ్రమలందు మందు-విక్రయములు, గుణము మాత్రము లేనివిషములందు పరిశ్రమలందు శక్తి యెక్కువగా - విషయమున దీనినకా
విషయము లేదని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 100 ఇనాం.
విషయము లేదని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 100 ఇనాం.
విషయము లేదని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 100 ఇనాం.

వల ప్యాకెట్ 1-కి 0-8-0. పోస్టేజీ 0-3-0; ఒకసారి

2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనుచు పోస్టేజీ ఇనాం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్లు వల 5-0-0 పోస్టేజీ లేదు.

చిరునామా:—ధనలక్ష్మి కంపెనీ, వెంకటేశ మేస్త్రి వీధి, మదరాసు. ఈ.

కేశవకాంత్ తలనూనె (వైట్ ఆయిల్ ఇందులో కలుపుటలేదు.)

తలనూనె మార్కెట్టులోనుండు చాలి కన్నీటికంటె చాకయైనది. మంచి వాసనగలది.
(దీనియొక్క గుణాలింతయులను మెచ్చి గానియోర్ ప్రదర్శనములో ఒక యోగ్య తావలమును మెచ్చారు ప్రదర్శనములో ఒక ప్రాంబావతకమును కమిటీవారు ఇచ్చి యున్నారు.) కేశవకాంత్ తలనూనె ప్రత్యేకముగా (శ్రేష్ఠమైన చెట్టాకాయల నూనెతోను పరిమళమైన పువ్వులను నుండియు తయారుచేయబడినది. ఇది అన్ని తెగల జనులను తగినది. తలనెయ్యి కలపబడినది నిలిపి పెండ్లకలు మృదువుగాను నల్లగాను పెరుగునట్లు చేయను. ఇకన్నియు గాక కేశవ కాంత్ తలనూనె బహుమందులను తలనూనె లన్నిటి కంటె మిక్కిలి చచ్చుకయైనది. మతియు వీడకుట భాగ్యవంతులకు తగినది.
కేశవకాంత్ తలనూనెలో మెదడునకు చెడువు చేయునట్టి వైట్ ఆయిల్ కలిపినదిని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 1000 లు ఇనాముగా నియ్యబడును. ఒకసారి తెప్పించి యాచిన మీకే తెలియును. ప్యాకెట్ల పొట్టు భర్తులు కలసి 1 బుడ్డి వల రూ. 0-15-0. ముఖ్యమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుడ్డినీటిలోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.

The Keshav Perfumery Works,

Proprietors:—Dwarkanadas Jagamohandas & Co.,

Sole Agents:—Munjibhoy Harishchandrarao & Co.,

147, Abdul Rahiman Street, Bombay. No. 3.

Sub-Agents For Madras Presidency & the Island of Ceylon

The Indo-British Trading Corporation No. 65 Appollo Street, Fort, Bombay.

మిక్కిలి పుష్కలముగా యిండియా కేశవనందు మెదడునకు చెడువు చేయునట్టి వైట్ ఆయిల్ కలిపినదిని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 1000 లు ఇనాముగా నియ్యబడును. ఒకసారి తెప్పించి యాచిన మీకే తెలియును. ప్యాకెట్ల పొట్టు భర్తులు కలసి 1 బుడ్డి వల రూ. 0-15-0. ముఖ్యమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుడ్డినీటిలోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

తలనెయ్యి కలపబడినది నిలిపి పెండ్లకలు మృదువుగాను నల్లగాను పెరుగునట్లు చేయను. ఇకన్నియు గాక కేశవ కాంత్ తలనూనె బహుమందులను తలనూనె లన్నిటి కంటె మిక్కిలి చచ్చుకయైనది. మతియు వీడకుట భాగ్యవంతులకు తగినది.
కామినియా ఆయిలు తలనూనె లన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. శ్రీమతుల పువ్వులను మెచ్చి మెదడునకు చెడువు చేయునట్టి వైట్ ఆయిల్ కలిపినదిని యభ్యుపయోగించుచు రూ. 1000 లు ఇనాముగా నియ్యబడును. ఒకసారి తెప్పించి యాచిన మీకే తెలియును. ప్యాకెట్ల పొట్టు భర్తులు కలసి 1 బుడ్డి వల రూ. 0-15-0. ముఖ్యమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుడ్డినీటిలోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.

తల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ని. పి. ప్యాక్ 0-5-0 అనాం.

మూడుబుడ్డు 2-10-0 ని. పి. ప్యాక్ 0-12-0 అనాం.

చోర వివరము:—
ఇంగ్లీషుండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ,
D 126 W 126) 155, బహుమనీడు, బొంబాయి.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547) నెక్యూరటీ కేసు (1437)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్.జె. రోడ్, చెన్నై. ఈ.

కంటి లె. డెవెన్సు:—వావిళ్ల, మదరాస్.

1449 నవంబరు 1842

నవంబరు

బంగారు, వెండి, రత్నములు

నగలును, ఇతర వస్తువులును

కాపీలు యిచ్చుకొని వైకా ఇవ్వబడును.

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, వై.నా.బా.మార్కెట్, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, భూమిలోను నుండియు భర అయి తయారుచేసి విక్రయించుట వందలమంది. తయారు చేసినవాటిని అతిక్రమముగా అర్హమైనవలె తయారు చేసి ఇవ్వబడును. ఒకసారి అర్హమైన నగలు తయారు చేసికొన్నవారి కులము మా పన్నుకం తెలిసికొనుచు.

రతిరాజవీర్యవర్ధిచూరము

వీడియోన తయారుచేయువారికి యిది పెంట్ నే మేను కాంటిని చూడవలె కలగజేయును. రక్తమును శుభ్రముచేసి నగలులకు వలయునను, తయారుచేసిన బలమును కాంటినిని నిచ్చును. శ్రీ పురుషులకు అత్యుత్కృష్టము అగు బలం తయారుచేసి కలిగించి కాంత్యుత్కృష్టము నుమహావి బల్య నందమునందును వరమగుండు యిదియే. ఈ రాజవీర్య మును నేరించిన పుష్కలమునకుంకి, మిక్కిలిబలమును, వీర్య పుష్కలి, యావనమును, గుంబాసాగ్ని ప్రియ, ఆయుర్యుక్తి కలిగించుటయేగాక పుంశక్త్యును చాచ్చించును. డబ్బి 1-కి రూ. 2 లు. పి. పి. భర్తులు 4 లు. (ది. 2283 వా. 714)

పి. ఆర్. జనార్దనం నామము, బంగో, గుంటూరు జిల్లా.

India Equitable Insurance Company.

ఇండియా ఈక్విటబుల్

ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ,

పట్టాదారులకు హామ్య లాభ

ములను పంచివెట్టు

భీమా కంపెనీ.

అంధజేతమున ఏమియు కావలెను.

డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీకలి,

2112-682] ని.పి. యమ్.డి.సి.యం.

మేనేజరు డైరెక్టరు, మదరాసు (రాం.సి.

185, మాంటిగో, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో చర్మనీ గారనీ, యోగవృత్తి, హస్తానుశంక, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మందరాక్షసు, భూతవృత్తి, రంగులము, అమెరికానాటి చిట్టానీ నామములు విశిష్ట విశేషవివరములు గలవు. ఇంతగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, శివములో నుమానియగుట, కరీరములేని తలకాయాచేర ముంబాడించుట, భూమిపై గజములెక్కువ గానికొక మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకములున్నవి. ఈ గ్రంథమును నడిపిన అత్యుత్కృష్టముగా మేజర్ నేయగలరిని గావించి యెచ్చుచున్నాడు. దీనికే 4-0-0 రూ.లు. (2118)
పి. ఆర్. జనార్దనం నామము, బంగో, గుంటూరు జిల్లా.

ప్రతిపాదన నెం. 291.

తండ్రి విలాసము:- ఆల్ సిల్క్స్

స్థాపితము—1860-వ సం॥

ధనమల్ చెల్లారాం సిల్క్-హౌస్

టోకుగాను చిల్లరగాను జపాను, చీనా, ఇండియా, ఇంగ్లండు మొదలగు దేశముల పట్టుతో తయారుచేయబడిన చీరలు, రవికెలు, జాకెట్లు మొదలగునవియు, పురుషులకు కావలసిన పట్టువస్త్రములు, నిజారు, కోటుకు కావలసిన పట్టు జవిలి దినుసులు, ఇంగ్లీషువూలక, నూలు జవిలి దినుసులు మొదలగు వాటితో వ్యాపారము చేయుచున్నారు.

నెం. 46, రత్నబజారు రోడ్డు, జాడ్వీటాను, మదరాసు.

Williams'

లగ్జరీ షేవింగ్ క్రీమ్.

విరుదైన చర్మముగలవారుగాని, మృదువైన చర్మము గలవారు గాని డ్రోరము చేసుకొనునపుడీ విలియంసారి లగ్జరీ షేవింగ్ క్రీమ్ వాడిన మంటయుండదు.

విలియంసారి క్రీము డ్రోరము పూర్తి యుగనంతరకు కావలసినంత నురుగును కలుగజేయును. అందువలన చివరకు చర్మము మొకమల్ వలె నురుగుగా నుండును. ఇంపైన సువాసన చేర్చబడినది. ముఖమునకు మంచి క్రొత్తవాసన నిచ్చును.

అన్ని మందులపాపులలోను, బజారులలోను క్రయమునకు దొరకును.

జె. బి. విలియంసూకో, గ్లాస్టన్బరీ, కాన్, యునైటెడ్ కింగ్డమ్, ఆమెరికా.

ఏజెంట్లు:- మల్లర్, పిప్పస్, (ఇండియా) లిమిటెడ్,

కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు, కరాచి, రంగూన్.

J. B. Williams Co., Glastonbury, Conn, U.S.A.

Agents: Muller and Phipps (India) Ltd,

Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

అంతయు పొడిగాక పాల ఆహారమై యున్నది.

No Matter How Good An Infant Food May Be,
There's Danger If You Must Add Milk

WITH **Nestlé's Food**
You Simply Add Water And Boil

నీళ్లతోకలిపి వచ్చుచేయుము.

వర్తమానమునందువారు యిక్కడ నయోదుచేయబడిన వారికి వ్రాసిన సుచితముగా నంపుదురు.

NESTLÉ FOOD CO
P. O. 306
CALCUTTA.

అలిజరైన్ రెడ్ వేస్టు

and
సిన్ తెటిక్ ఇన్ డిగ్ వేస్టు

జర్మనీలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందిన మీస్టర్ లూసియస్ అండు ప్రసింగు కంపెనీ వారిచే తయారు చేయబడినవి. తక్షణమే ఈ క్రింది దిగు మతి దారులకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుదు.

Chari & Ram, Post Box No. 38,
East Gate, Madura.

హనుమాన్ బోరక్సు నబ్బు

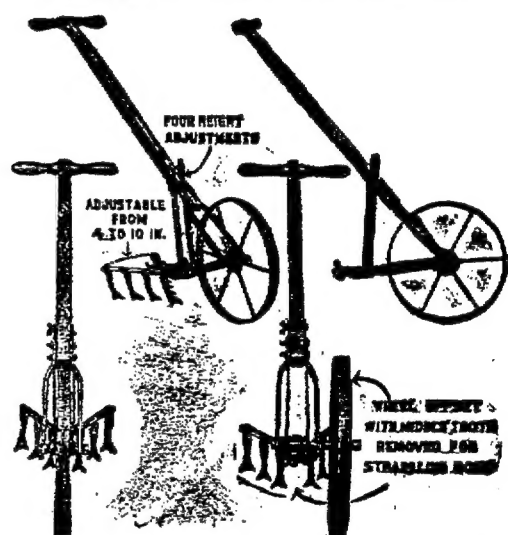
దీనియందు శుభశి
కుల్యములగు వస్తువులు
చేరియున్నవి. ఇట్టి శుభ
బంధమును పుండు, దు
రద, గడ్డ, పాతలం.

మొదలగు, చర్మ వ్యా
ధులు అత్యంతవేగముగా బాగును, చర్మమును నమ్మదత్తు
చును, నువ్వును, నానెనును ఇచ్చును.

అన్ని వ్యాధుల క్రయమునకు దొరకును. కఠిని కల్గిన
చూచుచున్న గుర్తు వ్యాధిగా గమనింపుడు.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మదరాస్

మంచితోటను వేయుటకు

మా 'లిమియే బ్రదర్స్' కలిపేటకును' ఉపయోగించుచు క
అపు యొక్క అను దీనివేయుటకును సాగుబడిచేయు ధూమిని
సులభముగాను, త్వరితముగాను, దున్నుటకు ఇది తగినది. 4
అంగుళముల వెడల్పు మొదలుకొని 10 అంగుళములవరకు సరి
చేసుకొనవచ్చును. మధ్యకట్టవలె వెడల్పుగనుండు భాగమును
దీనివేసియెడల మధ్య సుకరాలు విడిచి దాని ఇంజనెక్టు
లను దున్నుకచ్చును.

కట్టుకొనబడు తేలికగాను, సులభముగాను ఉండును.
అయితే గట్టిగాను చాలకాలమువరకును ఉండును. ధర 20 అ
మాత్రమే అక్షణము ఈక్రింది విలాసమునకు 24 ఆర్డరును
కంపుడు. ఈ క్షరకర్తృత్వము ఇంగ్లీషున జరుగవలెను.

For price and particulars apply to
Limaye Bros.
71, Apollo Street, Fort,
BOMBAY.

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయుర్వేద శాస్త్రములకు ముగ్ధుని

అన్ని భాషలలో దొరుకును.

నాజువైద్య నారాయణుడే కేవలము,

(1706) 37, బీనాజూరు, మదరాసు.

కొత్తసరకుపూంతుక వేనాలుధరసరసము	
కాటర్ మెకా నేటి 8-8-0	స్వాక 5-8-0
కాటర్ మెకా నేటి 8-8-0	క్లాక్ బుక్కు 8-8-0
నెల్లూర్ 210 8-0-0	డిప్ బంగారు పాత 1-12-0
డిప్ బంగారు 8-12-0	కెండ్రి క్లిక్కు 0-14-0

గిరి బ్రదర్స్, ప్లేషువర్, ట్రెస్టికో, మదరాసు

ప్రకటన

6-వ తేది సోమవారము, శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే, ఆంధ్రపత్రిక వెలువడదు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్రపత్రిక

1920-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 4-వ తేది శనివారము.

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము.

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము నేడు కలకత్తానగరమున సుప్రసిద్ధ నాయకులగు లాలా లజపతిరాయగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశ మగుచున్నది. హిందూదేశ రాజకీయ చారిత్రము నందు, కలకత్తానగరము ప్రధానస్థాన మాత్రమింపుచున్నది. నవీన జాతీయోద్యమము, కలకత్తానగరమునందే దారంభమయ్యెను. శ్రీయుత అరవిందస్వామిగారు జాతీయోద్యమ మూతత్వమును భారతీయులకు తేటపరచిరి. కలకత్తానగరమునందే, కీర్తిశేఖులగు దాదాభాయి నౌరోజీగారు స్వరాజ్యతారక మంత్రమును హిందూదేశమునకు బోధించెను. దేశము నిపుడు సందిగ్ధపరిస్థితులనేకము లావరించినవి. భారతీయుల కోర్కెలన్ని విధములను తృప్తికరింపబడినవి. వారు చేసిన మొరలన్నియు అరణ్యరోదనము లయినవి. పార్లమెంటు సభ, వారి విన్నపములను తృప్తికరించెను. మంత్రవర్గము వానిని నిరాకరించెను. ఆంగ్ల ప్రజలీ విషయమై ఉపేక్షాభావము వహించిరి. ఇట్టి స్థితిలో జేయదగిన దేమి? ఇంకను చప్పిడివగు ప్రాత కథకులనే అనుకరింప వలయునా? లేక నూతన మార్గమునే ద్రోక్కవలయునా? ప్రాత కథకులను విడనాడనియెడల, దేశమునకు జడత్వము సంభవించును. అభివృద్ధి కుంటువడును. ఆటులగుచో నవలంబించదగిన నూతనమార్గమెద్ది? స్వసహాయమే శరణ్యమని, గాంధీమహాత్ముడు ఘంటాపథముగ చాటుచున్నాడు. నేడు ఆరంభ మయిన కాంగ్రెసు సభ ఆ విషయమునే విచారించి, దేశమునకు త్రోవ జూపవలసియున్నది. స్వరాజ్య తారకమంత్రమును వెనుక బోధించిన కలకత్తా కాంగ్రెసు మహాసభ స్వరాజ్యసాధనము విషయమై వెనుకంజవైచు నని తలంపజాలము.

సహాయ నిరాకరణకార్యక్రమమునుగూర్చి లజపతిరాయగారు రిడమిత్తమని చెప్పక, సభ వారికే నిర్ణయమును విడిచిపెట్టినను, స్వయం సహాయావశ్యకతను స్పష్టముగ నిరూపించిరి. ప్రస్తుతము హిందూదేశమునందు గొప్ప సంఘర్షణ ముదయించినదని లజపతిరాయగారు వాక్రుచ్చుచున్నారు. దీనినుండి బయల్పడుటకే హిందూదేశము తన శక్తినంతను వినియోగింపవలసియున్నది. లజపతిరాయగారు నుడివినటుల, లోక మాన్యతలకుగా రీసమయమున మరణించుట, దేశమున కొకగొప్పవిపత్తనుటకు సందియము లేదు. ప్రస్తుత సమస్యలగూర్చి చర్చించుటలో, పంజాబు వ్యవహారముల గూర్చి లజపతిరాయగారు ముందుగ చర్చించిరి. పంజాబు దుర్భర కంఠకును సర్మైకేలు ఓడ్డయరుగా రెటులబాధ్యులో, వీరు కర

తలామలకము గావించిరి. ఓడ్డయరుగా రవలంబించిన ఘోరపద్ధతులను దాని ఫలితములను వీరు వరుసగ చెలిపిరి. పంజాబువాస్తవ్యులగు లజపతిరాయగారివలె ఇంకొక రీ సందర్భముల నింత చక్కగ వివరింపజాలరు. వారు వివరించిన కథనము, ఓడ్డయరుగారి క్రౌర్యమును ప్రపంచమున కంతకును వెల్లడి జేయగలదు. ఓడ్డయరుగారు ప్రవృత్తు పద్ధతుల నవలంబించిరి. ఆంగ్లోహైందవ చాలకులుకొలదిగనో గొప్పగనో వీరి యభిప్రాయములనే కలిగి యుండుటచే, దేశములో స్వాతంత్ర్యమున కిట్టి నిర్బంధములు విధింపబడినవి. మోటుబలమే, పరిపాలనమునకు సాధన మని, వీరిచే తలంపబడుచున్నది. పంజాబువ్యవహారములను సంశ్లేషింపకముగ పరిష్కరింపవలయు ననిన, ఏయే పనుల గావించవలయునో లజపతిరాయగారు నిష్కర్షగ చెలిపిరి.

ఖిలాఫత్ విషయమై, మంత్రులుచేసిన వాగ్దానము లెటుల భంగపరుపబడెనో, లజపతిరాయగారు సూచించుటయే గాక, ఈ సందర్భమున న్యాయము జరుగనియెడల మానవస్వాతంత్ర్యములకు భంగముకలుగు నని గూడ నివేదించిరి. సంస్కరణముల విషయమై తమకు 1918 సంవత్సరమున గలిగిన స్వల్పోత్సాహమిప్పుడు నిరాశగ బరిణమించెనని, లజపతిరాయగారు నుడివినపుడు, ప్రజాభిప్రాయమునే వారు వ్యక్తీకరించి రనుటకు సందియము లేదు. ఇట్టి స్థితిలో సహాయనిరాకరణముకన్న జాత్యభ్యుదయమునకు వేరు సాధనము లేదని దేశము తలచుచుండుట, మితలోనిదిగాదు. సహాయనిరాకరణము నేరీతినలంబింపవలయు నను విషయమై, లజపతిరాయగారికి నిశ్చితాభిప్రాయము లేక బోలేదు. వారిదివర కీవిషయమై తెలిపియే యుండిరి. కాని, అధ్యక్షపీఠమునుండి తమ యభిప్రాయమును తెలుపక, లజపతిరాయగారు సభ్యుల నిర్ణయమున కీవిషయమును వదలి పెట్టుటమాత్రము సంశ్లేషింపకముగ లేదు. ఏలనన, సభాధ్యక్షు లేమి సలహా నిచ్చెదరాయని, దేశమంతయు చంద్రునికై చకోరపక్షివలె వేచియున్నది. ప్రపంచము నంతయు తిరిగి, విశేషానుభవము గడించిన లజపతిరాయవంటి ప్రతిభాశాలు డీ విషయమై ఏమని సందేశ మిచ్చునో యని కాంగ్రెసు సభ్యులే గాక భారతీయు లందరూను నిరీక్షించుచున్నపుడు, వారు మానము చాల్చుట మాత్రము భావ్యముగ లేదు. ప్రజలకు దారి జూపింపవలసిన స్థితిలో నున్న లజపతిరాయగారు, తమ బాధ్యతను తిన్నగ నిర్వహింపజాలకబోయి రని తెలుపవలసి వచ్చినందుల కెంతయు చింతించుచున్నాము. కాంగ్రెసు ప్రతినిధు లాశాభంగులు గాక, తమ ధర్మమును సమర్థతతో నెఱవేర్చెద రని తలచెదము.

గాంధీమహాత్ముడు తన అధ్యాత్మికదృష్టితో ప్రస్తుతసమస్యను పరికించుచు, నిజసాధనమును దేశము నెదుట పెట్టి యున్నాడు. ఆతని మార్గమునుసరణయోగ్యము గా దను వారు. వేరొక మార్గమును జూపజాలక యున్నారు. సహాయ నిరాకరణ మవలంబనీయ మని, కాంగ్రెసు సభలో బహుజనాభిప్రాయము ప్రబలియున్నపుడు అనుష్ఠానమార్గముల సందర్భమున గాంధీమహాత్ముని ననుసరించుట భావ్యముగనుండును. ఏలనన సరియగు నాయకుడు లేనిది ఏ యుద్యమమును జయప్రదముగ కొనసాగనేరదు. ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసమావేశము దేశమునకు సరియగుమార్గము జూపి, గమ్యస్థానము జేర్చు గాక!

నిర్వాణ శక్తి

బర్లెండులో సిగ్నీనరు అనబడుచున్న దార్జన్యవద్ధతు లెల్లర కేవలంపు గలిగించుచున్న వనుటకు సందియము లేదు. వీనిని అసంసావాదులగు భారతీయులు గర్హింపకమానరు. ఒక్క విషయమును మాత్రము విశింపవలసియున్నది. బర్లెండులో మిలిటరీ పరిపాలనము దీసివెచ్చిన, సివిల్ పరిపాలనము జనగుట లేదనియే జెప్పవచ్చును. ఇట్టి స్థితిలో సంఘరక్షణమునకు ఎట్టియేర్పాటులు గావించబడుచున్నవో కనుగొన యత్నముల ముండవచ్చును. రాబర్టు లిన్లు అను ఉపనిలేఖకుడు డెయిలీ న్యూస్ కు త్రిక కీ విషయమై రెండువ్యాసములను వ్రాసెను నైనికలకును ప్రజలకును సంఘర్షణము గలిగినపుడు భీభత్సస్థితి జనించనను, ఇతరసందర్భములలో శాశనములు చెల్లుచున్నవని, ఈతడు చెలుపుచున్నాడు. ఇందుకు కొన్నినిదర్శనములు జూపబడెను. ఐషు ప్రభుత్వపు పోలీసు భటు లొకవంకను, మిలిటరీ పోలీసు భటు లింకొక వంకను, ఐషు రిజర్వ్ పోలీసు భటులు మరియొక వంకను, శాంతిసంరక్షణార్థమై పాటుబడుచున్నారు. చివర రక్షణ విద్యుత్ భటులు, రాత్రి సమయములందు చోరుల యుద్ధద్రవము నుండి క్రజాను కాపాడుచున్నారు. అటుల దొరకిక చోరులను, కచారించి శిక్షించుచున్నారు. కల్లు దుకాణములను నియమిత కాలమునకు వీరు మూయించుచున్నారు. త్రాగి పిచ్చులలో పల్లరి జేయు వారిని ఇ టికి వంపివైచుచున్నారు. శాంతి సంరక్షణము విషయమై, వీరు వత్ససాలము జూపుట లేదనియు, రాజకీయకక్షమంతలో దేనికి జేరినను ఎల్లరియెడలను తమభావముతో వర్తించుచున్నారనియు, లిండుగారు సూచించిరి. ఆదివారమునాడు త్రాగనూడ దను శాసనమునకు విరుద్ధముగ, ఐషు విద్యుత్ భటులు కొంద రొక గ్రామమున ప్రవర్తించుచుండగ, వాలంటీరు పోలీసుభటులు వెడలి తమవారని యభిమానము జూపక, వారి నందరిని మొలకలు కంపివైచిరి.

విద్యుత్ భటుల యాజ్ఞలు సర్వ సామాన్యముగ అనుసరింపబడుచున్నవి. కశ్మీరుభాగమున సారాయుజును రహస్యముగ తయారుజేయుపద్ధతిని మాన్పుటకు, వీరు ప్రయత్నించుచున్నారు. యూనియన్లులు ప్రజల దార్జన్యమునకు భయపడి విద్యుత్ భటుల సంరక్షణము గోరగ వారండుకు తగిన ఏర్పాటులు గావించిరి. అనేక ప్రదేశములందు ప్రొటెస్టెంటు ప్రార్థనాలయములలో ప్రార్థన జరుగుచున్నపుడు, అల్లరి పిల్లవాండ్లు కొందరు కేకలిడుచు, కీటికీలవై రాళ్లనుదెబ్బలు భంగము కలిగించుచుండ, విద్యుత్ భటుల సాయము కోరబడెను. అంతట, వాలంటీరు పోలీసువారు విచ్చేసి, పిల్లవాండ్లను వంపివైచిరి. అప్పటినుండియు ప్రొటెస్టెంటులు తమ పనులను యథావిధిగ జరుపుకొనుచున్నట్లు, సూచించబడినది. ఇటులనే వ్యాయామములు, గజ్జపుటందెములు జరుగుచున్నపుడు, వీరు శాంతిని కాపాడుచున్నారు. ఐషుప్రభువు లొకరు కొన్ని చెక్కులను దస్తావేజులను పోగొట్టుకొనగా, మామూలు పోలీసువారు కనుగొనలేకబోయిరి. అంతట విద్యుత్ భటుల కీ సమాచారము తెలుపబడెను. అసతి కాలములో వారు దొంగలను కనుగొని, చెక్కులనేగాక పొరుగింటిలోపోయిన ముగ్గుల ఆస్తిని గూడ జట్టుకొన గలిగిరట. ఒక రయిలుబండి నడ్డగించి దొంగలు భీషేధనమును దోచుకొని పోవగ, రిజర్వ్ పోలీసువారు దొంగలను కను

గొని దొరికిన 1780 సవరణలలో విచారణచేయుట కయిన వ్యయముబోగా 1752 సవరణలను రైల్వే కంపెనీవారి కిచ్చిరి. సైన్యములోనుండి పారిపోయి మారువేషములతో దోపిడీల కారంభించిన నలుగురు మనుష్యులను కట్టుకొని, వారు విదేశీయులగుచే విచారించక, స్త్రీమరుమై నెక్కించి ఆంగ్ల దేశమున కంపిరిట. ఇటులనే గాత్రికాలమునందు శిక్షింపబడు ననేక సామాన్య నేరములు కట్టువడుచున్నవి.

విద్యుత్ కలులు తమ వనులను నిర్వహించుట సులభమయిన కార్యము గాదు. అనేకానానా ములు వారి నెదుర్కొనును. దొంగలను వీరు తరుముచుండ, పోలీసువారు విద్యుత్ కలులను వెన్నంటి యుండరు. దొంగలను బట్టుకొనుటకు విద్యుత్ కలులను, జాతీయ వాడుకలను వట్టుకొనుటకు పోలీసువారును వనికి వచ్చుచున్నారని, లిండుగారు వ్రాయుచున్నారు. మిల్లు వీధి యందలి శాంకులలోపోయిన మొత్తములో 8049 సవరణలను రాబట్టి యిప్పించినందులకు, పాలంటీరులకు బ్యాంకుల కార్యనిర్వాహకులు వందనముల నర్పించిరి. ఇంతియు గాక నడులలో విషము గలువకుండను, అరణ్యములలోని కలవను తీసికొని పోకుండను, వీరు సంరక్షించిరి. వీరి కోర్టులలో నవలంబించబడు విచారణకర్తకు లన్నిప్రాంతములందును నొకటిగా లేవు. శిక్షలు సహితము ప్రదేశముల ననుసరించి మారుచుండును. ఖయిదీలెవరయినను ఆ హోరమును తీసికొని మని శిక్షణము బూనిరేని, కొంతకాలమైన పిమ్మట వారిని వదలిపెట్టుచున్నారు. ఏలనన వదిలినవరు దినములు ఆహారములేక యుండుటయే, తగిన శిక్ష యని వీరు తలచుచున్నారు. స్వాతంత్ర్య సంపాదనముకట్ల విరిపు యువకు లెట్టి కుతూహలము జూపుచున్నారో, వ్యాఘ్ర నిర్వహణము, శాంతిస్థాపనములకట్ల వారట్టి కుతూహలము జూపుచున్నారని, రాబర్టు లిండుగారు వ్రాసిరి. దేశమున అంతకల్లోలముమితిమీరియుండి యిట్టి తరుణమున, సామాన్య నేరముల నాటకవరిది, శాంతిని సంరక్షించు గలుగట, కష్ట సాధ్యమగు కార్యమని చెప్పినచున్నాడు. ఇకమాండి, సికాఫీ నరులు తమ దౌర్జన్య కర్తవ్యము మానుకొనియే, ఆంగ్లప్రభుత్వము విషమ ప్రజాశాసనములను సఫలపరచియే, కృషిఫలపుచో విర్రెండుసమస్యలంతరించి, ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు జలము చేకూరును. ఈజిప్టు సమస్యతోబాటు విర్రెండు హిందూదేశ సమస్యల గూడ సంస్థిప్తికరముగ వర్తకరింపబడిన పిమ్మట, ఆంగ్ల సామ్రాజ్య గౌరవ మనేక మడుగు లతిశయించు ననుటకు సంది యము లేదు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రపు కాంగ్రెసుసంఘము

జన్మభూమి క్షత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది :
 “సహాయ నిరాకరణము విషయమై నిశ్చయ మగు సభిప్రాయమును ఆంధ్రులు తెలుకజాల నందులకు సిగ్గుగుచున్న దని, మేమా బిక్కుకొనుచున్నారము. సంయుక్త రాష్ట్రము లీ విషయమై ముందడుగువైచి, దక్షిణదేశమునకు బుద్ధిగఱపి నవి. ప్రొవిన్సియల్ కాంగ్రెసు కమిటీ సభలో గూడిన, ఆంధ్రులు తమ మాంద్యమునువదలి, తమిళసాదరుల కన్న నెక్కుడు నిశ్చయభావమును చూపెదరని, మే మాశివడి యుంటిమి. కాని, వారు తమ బాధ్యతను వదలివైచిరి. మనమును, ఇతర రాష్ట్రముల నుండి వచ్చెడి సాదరులు గాక కాంగ్రెసుసభలో మరియెవరు గూడెదరని చల్లా

కేషగిరిరావుగారితో కలసి మేమును ప్రశ్నించుచున్నాము. సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమము విషయమై, వినిశ్చయముతో ఆంధ్రులు కాంగ్రెసు సభకు వెడలెదరు? తా మెట్టివిధానమును నిర్మించ జాలక, ఇతరుల నిర్ణయమునకు బద్ధుల మయ్యెదమని వీరు స్నేహితులకు దెలిపెదరా? ఒక్క సంయుక్త రాష్ట్రములు దప్ప మిలిగిన రాష్ట్రములన్నియు నిటులనే జరుగుచున్నవి. ఈ యదృశ మమును గూర్చి అభిప్రాయముల దెలుక మని అఖిభారతసంఘమువారు రాష్ట్రీయసంఘములకు దెలుకగ, రాష్ట్రీయసంఘములు కాంగ్రెసుసభ కటులనే తెలుపుచున్నవి. జహుళా, కాంగ్రెసు సభ తిరిగి రాష్ట్రీయసంఘములకే ఈ బాధ్యతను విడుచునేమో! ఈ బాధ్యతను ప్రతివాదను తమ నుండి తొలగించుకొని ఇతరులమీదకు ద్రోయుట విచిత్రము!”

ఖిలాఫత్ రాయబారులు

వీరు లండనునుండి బొంబాయికి బయలుదేరిరి, రూటరు దెలుపుచున్నాడు. ప్రయత్న ఫలిత మెటులున్నను, వీరు సలిపిన కృషి మెచ్చవగి యున్నది. ఆంగ్లదేశములో నన్ని వ్యక్తులు వారికిని, వీరు తమ కోర్కెల దెలిపిరి. మంత్రివర్గమునకు సందర్భముల నన్నిటిని వీరు పూర్వగ్రహిస్తులుల వివరించిరి. ఇంతటితోనాగక, ప్రాస్తుదేశమునందు వర్తకుల నమాతేసి, అక్కడివారికి వీరు విన్నవించిరి. ఇట లీ గోగూడ వర్తకులను సలిపిరి. మహమ్మదీయుల కోర్కెలు యూరపీయును ప్రజలకు దెలియ లేదను మిష కవళాశిక్షు లేకుండ తేసిరి. వర్తక సావమునందు మాత్రము మార్పు గలుగ లేదు. వీరు దెలిపిన కోర్కెలు సఫలము గాంచలేదు. తమ శ్రమయంతయు వ్యర్థమై ఖిలాఫత్ రాయబారులు మాతృదేశమునకు తిరిగి వచ్చుచున్నారు. ఒక్క ఫత్యమా మాత్ర మింకమురాలమున పొడ గట్టుచున్నది. పిటిషనలు, విన్నవములు, మొదలగు మామూలు కర్తవ్యముల మూలమున ననులు నెలవేర వని తేలుచున్నది. స్వయంసహాయమున కన్న జాత్యభ్యుదయమున కుత్తమూర్త మిం కొకటి గాన్పించుట లేదు.

కార్మిక సమస్యలు

చెన్న రాజధానిలోని కార్మిక సమస్యల గూర్చి విచారించుటకు, విచారణసంఘము నొకదానిని మద్రాసు ప్రభుత్వము వా రేర్పరచియుండిరి. సంఘసభ్యుల నియామకము తమ కడుకూలముగ లేదని, లేబరుసంఘము వారు దెలిపియుండిరి. అందు మీద, విచారణసంఘ నిర్మాణమును తాము మానుకొంటిమియే, అవసరమగు విషయముల గూర్చి సమాచారము కనుగొనుట కేయే కర్తవ్యముల నవలంబించవలయునో, లేబరు కమిషనరు గారే దెలిపెదరనియు, మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు నూచించుచున్నారు.

సామ్రాజ్య శాసనసభ

14,15 సెప్టెంబరు తేదీలలో గూడెడి సామ్రాజ్య శాసనసభయందు సహాయ నిరాకరణ తీర్మానముగూర్చి చర్చ జరుగునని, తెలిసినటుల తంతివార్తలలో గలదు. హిందూదేశ ప్రజలు శాసన సభలు, అధికారులు మొదలగు వారెల్లర దృష్టి, సహాయ నిరాకరణ సమస్య ఆకర్షించినంతగ, మరియొక సమస్య ఆకర్షించుట లేదు. ఎక్కడ జూచినను ఈ సంబంధముగ వ్రాతలే. ఎక్కడ విన్నను ఈ సంబంధముగ చర్చయే.

విదేశ తంత్రీవార్తలు

(తైబరు వజ్రస్థి)
గనులవనివారి సమ్మెకట్టు.

లండను, సెప్టెంబరు:— ఈదినాడు న్యూఢు ఇట్లు వ్రాయుచున్నది.—గనులవనివారు! సమ్మెకట్టునన్ను వారితో బాటుగ సమ్మెకట్టుటకు రెయిలువనివారును, ప్రాస్తుఫోర్టు వనివారును నిర్ణయించిరి. ఇంక కొన్ని దినములవరకు వనివారిట్లు దెదరించుచుండురు. బ్రిటిష్ ఎల్యుమెన్టువారు ఎక్కువలాభము నొంద జూచుటకున నిట్లు జరగుచున్నది. ప్రాస్తుఫోర్టు వని వారినిగాని రెయిల్వేవనివారినిగాని ఒక్కమాత్ర సమ్మెకట్టు గోరుట కెరిగిన వీలుగాదు, ప్రాస్తుఫోర్టు వనివారిలో చాల మంది దాతలును, వారతిదారులను బద్ధవిశోభము. సమ్మెకట్టుటకునొంద మరలసభ నొడవించెదను. రెయిల్వేవనివారు తామేమిచేయవలయునదియు తక్షప్రతిఘటన సభచేసి తీర్మానించువరకు సమ్మెకట్టుకాలము. ఇట్లయు ఆధునకమును వదిలొకలైక అలస్యములేవరకు. స్థితి అంత విషమముగ నున్నను ప్రభావముత్రిగారు తమ సెలవులకు తగ్గించుకొని వెంటనే తేతమునకు మరలవలయునని ఎవ్వరను గోరకున్నారు.

మెసపోటామియాస్థితి

లండను, సెప్టెంబరు 2:—యధికారావలక ప్రకటనము—మెసపోటామియాలోని అల్లరులు కొంచెము తగ్గినట్లున్నది. కాని బహిరంగముగ నింతవరకు తిరుగుబాటు లేదని ప్రతేక్షములలో స్థితిమాత్రము వాగులేదు. యూరప్రదేశమునకు, హమ్మూర్రాంతమునకు ఆందోళనము చాల విశేషముగ నున్నది. ఆగస్టు 29 వ తేదీని కొందఱు కామావాస్తవము నెరించిరి. దాని వారింక జప్తే నుట్టడించెదమనిరి. ఇంతవర కెక్కువరకు దిక్ జెబ్బులు తగులలేదు. కొలదియది మాత్రము మరదించిరి. కొంతమంది ఆందోళనదారులు తీవ్రమను ఉపన్యాసముల నిచ్చుటకున మ్యూంటాఫిష్ట్ అబ్బులు క్రోధోదేక పూర్వకమున బ్రెజిలు ఉద్యోగీయులు విమానములనెక్కి నాగదేశమును విడదీసోయిననే వారి సాణములు నిలవగలవు. ఆగస్టు 29 వ తేదీని కొందఱు కామావాస్తవము నెరించిరి. 30 వ తేదీని ఆ చటివాడు కొన్ని నాకలను తమ స్వాధీనమునకొనిరిగాని మరల నచటి నైస్యములు వాటిని తీసికొనిరి. అల్లరి మూకలను నైకలు చెదరగొట్టిరి. ఇస్టాబులులున్నేషనును కొందరించిరి వరకు రానుప్రీతిలేసిరి. కాని నుమయిదా నెరించిన మూకలను మాత్రము నైస్యము లేరిమి. మొనూనవ తూర్పున పూర్వము కలు బాటనును వట్టుకొనిరి బాండవవద్దకును రక్షక బలము నెరించిరి. వారిగడ బాటవద్దకును రక్షక బలమునకు గలుగుచున్న బాధను వారు నివృత్తిచేసిరి.

జర్మనులు బోల్షెవిక్కులతో తేరవలెనా?

జర్మకు విదేశతంత్రీ ఉపన్యాసము.

బెర్లిను, సెప్టెంబరు 2:—రెయిన్స్టాగు సభవారి విదేశ వ్యవహార నిర్ణయ సభవారి యెటుల నుపసక్తించుచు విదేశయంత్రీ నైస్యముగూర్చు చెప్పిరి.—బోల్షెవిక్కులతో తేరి మిత్రమందలివారి నెదిరింపవలయు నని యు, తెర్నలిను సంభిషత్తులకు పొటింపవలదనియు చాలమంది నన్ను హెచ్చరించిరి. ఆ సూచనలకు చాలనేకటివర కాలో తింతి నేనట్లులేదు నిరాకరించిరి. తేర సంరక్షణ నియమములును, కట్టుబాటులును చెడిపోయిన ఇత్తుటి స్థితిలో జర్మకు లట్టి విధానము వలంబించునెదల జర్మనీలో వెంటనే యుద్ధము లారంభమగును. మరి కొందఱు మిత్రమందలివారితో తేరి సోవియట్టు ప్రభుత్వమువారితో తేరి సోవియట్టు ప్రభుత్వము వారితో యుద్ధము నొనరింపగోరిరి. ఇదియుగూడ సాధ్యము కాకాలదు. సోవియట్టు కుమ్మరితో యుద్ధ మొనరించు విదేశమునకును జర్మనీ సహాయ మొనరింపవలయు. పోలండుతోగాని, దమ్మిలోగాని జర్మనీ రహస్యముగ సంభిషి, కొనినదను మాట అబద్ధము. సరిహద్దు ప్రదేశముల సమస్యను తేరివర్తించుకొనుటనుగూర్చి పోలండుతో జరిపిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములన్నియు బహిరంగముగనే జరిగినవి కాని వాటివలన ప్రయోజనము లేనపోయెను. అందువలన చాల విశేషముగ దురభిప్రాయము లుదయించినవి.

కేశరావల్లి, పామర్రు, ఆచంట, గొల్లపూడి సభలు గావించి దివాన్ బహద్దర్ మోవర్ల రావుకుంద్రారావు తంకులుగారు కృపానుండలి తరపున కాశీసభకు సభ్యులుగ నియతలెని కొడుకు తీర్మానములు గావించిరి.

అవసర దేశీయ మహాజనసభ

దేశభాంధవ లాలలజనరాముగారి అధ్యక్షత క్రింది
నేడు కలకత్తా నగరమున సమావేశమగుట

సహాయనిరాకరణసమస్యనిర్ణయమును, అభ్యయములు కాంగ్రెసుసభకే విడిచిపెట్టుట.

సెప్టెంబరు 4

అధ్యక్ష కోశాగ్రహణమునండి ఈక్రింది భాగములు చూడఁ

రములు :

సోదరి సోదర ప్రతినిధులారా, మహాజనలారా!

మన దేశవాస్తవమునందు మిక్కిలి ప్రాచుర్యముచేరిన ఈమహాజనసభ అధ్యక్షత వహించుచున్న సమావేశమునందు కాట్టి గౌరవము మొనరించుటకు నాకృతజ్ఞతా బంధముల నన్నింటిని చూపాడను. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము సమావేశమైనందున నానమ్మతి యొనగక పూర్వము కొంతకాలాలోచన చేసితిని. మన రాజకీయములు మనవలెనగు నదనుటలేదు. తిర్యగములు, ప్రార్థనలు, మహాజనములు, పోయినవి. ఆ కాలము గడచింది. కాంతముగనే దిగ్భాగము ముగియఁ గియి కర్మములను ఆచరించుకాలము వచ్చింది. దేశము నుండిగ నుండునను నదనుచున్నది. ఈ యుద్ధమునకు ఆరాజ కోద్యమముని ఆంగ్లో-హైందవుల కృతహాయము చూపిండు. 'తిరుగు చాటు' అనుపదము ఆనెట్లును కలవరపెట్టుచున్నది. నేను ఈ కర్మములో చేరిన వాడనుగాను. వరుసములను నేను కలవర పడువాడనుగాను. మనము ఒకవిధమున కేమనందు దీనిం చుచున్నార మన విషయము నిజము. స్వాభావికముగ విప్లవ మును జేరవలయును. మనము సామాన్యముగ మందగమున ములో నుండుము. ఒకవేళ చుట్టుటదము కలిగినేని, అది కి ప్రయత్నముగ పెద్ద పెద్ద యుద్ధములు చేసి నుండుట నదనువారము. ప్రాణములు ఏ వ్యక్తి గాని

ఈ ఆయుధములను విప్లవమునందు తప్పించుకొన కాలము. మనవల్ల అనేక యుద్ధాచరణములను చేర్చిన గలదు. ఈ విప్లవ పద్ధతులను మనము వాడుకలముగాము. మన పాలకులు జేరములోని మార్పులకై బాధ్యులు. అధికమార్పులే గాక, వారి వారాధికలు, కోర్టులు, చట్టములు, మున్నగు వానిని మన యుద్ధము లేదే వారు మనకు ప్రత్యేకపెట్టెరి. ఏది యెట్లున్నను, ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులకు పాలకులే కార కులు. గడియారములను యిట్లంటే జేరము నదనుచున్నది. ఈ ముట్టును వెనకకు తిప్పుకలెనని వారు కలంకులేమో గాని యిది ఎవరికిని సాధ్యము గాదు. మాటలలో, కార్యములలో గాని, శక్తివభావము వహించుటకు మనవారు కలెరును నమ్మ తింతురు. కాని, దౌర్జన్యములను మనము పాలింతునని, పాలకకర్మములోని వారు కొందరు కలంకులుండురు. ఈకాంతి యుగ మగు పోరాటమునందు జయము గాంచుటకు, మనకు మగంటిమి, బలము, కృత్యకర్మము, మారదృష్టి, యావశ్యకములు.

లోకమాన్య తిలకు

ఇట్టి సమయమున లోకమాన్యని నిర్వాణమువలన జేర మునకు కర్మింక నలవికాని సత్తమును, దురదృష్టమును, వాటిల్లి నది. అతని యోగ్యతతో గూడిన నలవలము, దృఢమును జేర ధర్మియును, మనకు అకలముగ నుండవలసి ఈసమయమున భగవంతుడు అతనిని కలంకుల మనయొద్దనుండి తీసికొని వెళ్లి నాడు. నిర్వాణము ఏమిట జేరకుండుంకటను దుఃఖమును తెలి యజేయుటకు జరుపబడిన కర్మము మున్నగునది అతడు తనజేర యుల మృదంగములపైలు ఆకర్షించియుండెనో అతని మిత్రు లును, క్రతులును గూడ సప్తముగ జూపుచేసినది. జాతి, భర, కాళాభేదములు పోటింకక జేరయిండునను ఏకమభిముగ జింతించిరి. అతడు మహమ్మదీయుల కనుకూలముగ నుండి నవాబు గాదని కొందరు నీచులు నీచముగ ప్రాసరి. కాని మన మహమ్మదీయసోదరులు లోకమాన్యనియొడ తమకుండిన భక్తి విశ్వాసులను మృదంతిపూర్వముగ నన్ను జేరతిరి. సోక పద్ధతులలోని వారిలోగూడ కొందరు ప్రకంసహక్రముగ ప్రవర్తించిరి. దేశమున కంకరులు కలిగిన సప్తమే గాక జేరయ మహాజనసభకు ఇంతకన్న విశేషమైయు కలిగింది. మహాజనా స్థావరములో సుకరుని నీని కలంకుల కోల్పోవలసి వచ్చెను. లోకమాన్య తిలకు నిర్వాణము వలన అపారదుఃఖమును, సప్త మును, తెలుపును, ఈ మహాజనలో మెట్టు మెట్టు సోక తి కావము కావించవలసి యున్నది.

జాతీయ సమస్యలు.

హంబుడ సంఘ నివేదికను, గత సంవత్సర మంబులు దురంతములై ప్రభుత్వమువారు కావించినచర్యను, గూర్చి చర్చించుటకు జేరొక మహాజనసభ కావించవలె నని అత్యుత సంతకాంగ్రెసులో నాడుటలు నిర్ధారణ చేసికొనిరి. అత్యుత సంతకాంగ్రెసు జరిగినతరువాత, మరయొక అవ్యాయము గూడ నైరెట్టికే జేర్చబడినది. తుర్కీ సంధినియమముల వలన మన మహమ్మదీయసోదరులు మిక్కిలి ఆకాభంగమును, విషా దమును చెందియున్నార. ఇతన్ని యు గాక సంస్కరణ నిబం ధనము గూర్చి చర్చించవలసియున్నది ఆకాంగ్రెసుకు సమా జేరమున కారణములను, సంస్కరణ నిబంధనలచర్య, కిలా ఫతులను సమమునాడ అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము వారిచే జేర్చబడింది. కాట్టి ఈసమావేశము ఈ యాదువిషయము లును చర్చకు రానున్నది.

మంబులు దురంతములు.

అత్యుతసంతకాంగ్రెసు జరిగిన తరువాత కాంగ్రెసు ఉదవంధుసభ్యులు తమ నివేదికను ప్రకటించిరి. భారత ప్రభు త్వము నియమించిన హంబుడ సంఘమువారు తమ నివేదికను గూడ ప్రకటించిరి. భారత ప్రభుత్వమును, బ్రిటిషు సురక్షితములను తమ యభిప్రాయముల నొనరించిరి. ఆ నివే దిక ఏకాభిప్రాయమై యుండలేదు. భారత ప్రభుత్వమువారు గూడ ఏకాభిప్రాయముగ లేరు. అప్పటి భారత ప్రభుత్వము నుండిన ఒక భారతీయ సభ్యుడు హంబుడ సంఘములోని మైసూరికి విప్రాయక ఆమోదింతి మైసూరికి విప్రాయక ఆమో దించలేదు. జేరము అధికసంఖ్యాకుల నివేదికను, దానిపై యు నగబడిన ప్రభుత్వాభిప్రాయములను ఖండించెను. జేరముల ప్రతినిధులను మనము ఆ విషయము తీసికొనవలసిన చర్యను గూర్చి ఆలోచించవలసి యున్నది.

సర్ మైకేలు బిడ్డయరు.

ఈ విషయములకు చక్కగ పరిష్కరించుటకు పూర్వ ము, మంబులు దురంతముల కంతకును వాధ్యుడగు పునఃసం గూర్చి యొకింత మనము జ్ఞప్తినుండుముకొని వలసియున్నది. దేశము, బాస్కర్తకీర్తి, బ్రహ్మయను, దోహతును, ప్రాంత కాన్యను మున్నగువారు అత్యుత్తముల కేవల మిచ్చిట్టియు, నైరక కానమునకు పూర్వము భయంకరమును సెకొల్పింట్టి యు నైరక కానకాలమున జరిగిన అత్యుత్తములకు విర్రవీం పించిట్టియు, సర్. బిడ్డయరుగూర్చి ఆలోచించ వలసి యున్నది ఆతడు రాజ్య భారము వహించినది మొదలు ఆలోచనలోగాని ఆచరణలోగాని ఆ దర్ప ములోగాని ప్రవీణుడు పద్ధతులే యుండినవి. ఆతడికి సంక త్వరములకాలము ఈపద్ధతులను నాచరణలోనికి పెట్టుటయందు విసియోగించెను. అతడు కలయారము ప్రకారము ప్రతి దివ యము నాలోచించుకొని వానిని కనయి వైకారము ఆచరణలోనికి పెట్టుట యుద్వోగములకు అపక లను నియోగించుచుండెను. ఈ కార్యాచరణమునందు ఎక రద్దుపడినను, మనస్సాక్షికి విరద్ధముగ నున్నను వానిని వెంటనే వానిలోనుండి తొలగించుచుండెను. వేయే! కొందరు యూరోపీయులు వి. సి. యన్, ఉద్వోగములు ఒకప్పుడప్పు డదగా, వారుగూడ విధిలేక తొలగించవలసినవైరి.

మంబులు విరిచాలనము.

నరవాదులనున్నందున, దురదృష్టవశాత్త మంబులు ఇంచుమించుగ నైరక రాక్షసులనున్నది మంబులుగమిషనులో సాధారణముగ మొదటినుండి నైరకాద్వోగియును ప్రాతి నిధ్యులు వహించియున్నార. ఈరాష్ట్రపాలనలో నైరకపాలన కానక కొంతకాలముగలదు. నీనిజ ఉద్వోగములు అత్యుదప్రభును సంవత్సరమునకు రి ముముము, మిలిటరీ ఉద్వోగముల ప్రక్ర- ప్రక్రమన నివేదికనుండుటలే, మీరి మిలిటరీ యుద్వోగుల చివ్వులు స్వాభావికముగ అవలంబింతు. ఆంగ్లో హైందవ పాలకులు ఒకవేళ ఎంత మంబులను పోగడుచుండిన,

ఈరాష్ట్రపాలనము మిక్కిలి దుర్లభముగాను (బ్రిటిషు కరిపాలనను, హిందూ దేశచక్రవర్తివ్యవస్థలను) వేరన్న క గాంతింక మంబులను తమవైదగుములను పోగొట్టుకొని నారు. నైరక కారణములచే, మంబులను అధికార వర్తము వారిచే అణగారినట్లుచేసెను. మంబులను బలమందు గ ఒకవేళనున్నను, నేను, ఇకపూ యెంబా మొదలగు లోగ ములు వచ్చినను, అధికసంఖ్యాకులుగ మరదొండుటకు మంబు లీయులు అంబుము జూతకున్నార. జనసామాన్యముయొక్క తెలివితేమి, సరియగు వైద్యసహాయము లేవంకట, రాజకీయ పరిజ్ఞానము లేవంకట, మొనగునది మీరి కారణములు నైరక కారణములచే, మంబులు రుండుటను, జనసామాన్యమును రాజకీయజ్ఞానమునందు మిక్కిలి వెనుదీయుటకు యైసది. సర్ బిడ్డయరు ప్రత్యేకములు మీరి, స్థితిగతులు మిక్కిలి తీవ్రముయ్యెను. ఈ బిడ్డయరు వెనుక నొక మరువైద్యసంవత్సరమును ఈ మంబులు రాష్ట్రములోనే ఉన్న ఉన్నయుద్వోగములందుండెను. 1918 సం॥లో రాజ్యమునకు వచ్చినపుడు, ప్రజల నణగారినట్లులే నని యుద్వేగమును మనస్సునకు పెట్టించు కొనెను. వెనుక అతడు ఇచ్చుట ఉండిన కాలమునకును, ఈకాలమునకును, ఎంతయోమార్పుకన్నదెను. ఈలోకల ప్రజలకు కొంతవలకు కలిగెను. ఈచలమును అతడు నహించలేకుండెను. అతనికి ప్రవ్యును రాజ్యనిర్వాహణమే మభ్యుద్వేగము. ఈయుద్వేగము తోనే, అతడు సాలించెను.

సర్ బిడ్డయరు నేరములు.

- (1) హిందువులకు మహమ్మదీయులకును, హిందూ మహమ్మదీయులకును నిర్మలమును భేదము కల్పించి "మీ దీని సాలించు" మాయోపాయమును విశేషముగ ఉపయోగించి నని బిడ్డయరుమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.
- (2) జట్టణములలోని వాస్తవ్యులకును, వల్లెల వాస్తవ్యులకును, విద్యాధిభులకును, నై నిభులకును, బిందొండులకును మహమ్మదీయ కలంకేసి మంబులీయులందు క్రొత్త క్రొత్త భేదములను నృపించిండుట అతనిమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.
- (3) యుద్ధయుద్ధమునకును, యుద్ధనిధులకును, సేనాధి మనఃపూర్వము జేర్చుటకు ఆవ్యాచుడుగను, దౌర్జన్యముగను తన యధికారమును చలాయించిండుటకు బిడ్డయరుమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.
- (4) యుద్ధకేతుల సందర్భమున, లంచములు తీసికొని నట్టియు, ఆక్రమణుగ ప్రవర్తించిట్టియు, స్వల్ప ఉద్వోగము లను, పోలీసులను, మేజిస్ట్రేటులను తీసింపక ఒక విధముగ వారిని పోల్చినా పరిశీలించుటకు బిడ్డయరుమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.
- (5) తమకు లొంగక కొంచెము స్వాతంత్ర్యమును మా తడవలిన వానిని అణగారినట్లుచేసి ఆనెకదిధులను ఆక్రమయ్యెను, అమానుషమును, మౌర్యులను పక్షులను గావించి నందులకు అనిమిద నేరము మోపుచున్నాను.
- (6) నైరక కానము ఆరణ్యక మనియు, సాధారణ ముగ వచ్చు కేసులను నైరక కానము ననుచరించి కుమ్మరించుట యారక్మకమనియు చెప్పి భారతప్రభుత్వమును మోస పుచ్చిండుటకు అతనిమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను. మంబులలోని నైరకాధికారి తన యభిప్రాయముతో నేకీధ వించెనని చెప్పి అతడు చాల మోసము జేసినాడు.
- (7) మంబులరాష్ట్రములో ఎట్టిఅల్లులను జరగకున్నను, ఉన్న కేసులకు కుమ్మరించుటకును, ప్రజలకు భయంకరములను జేయుటకును నైరక కానములో అరకాలము అనక సర ముగ నుండిండుటకు అనిమిద నేరము మోపుచున్నాను.
- (8) అమానుషములగు కృత్యములను కొనసాగించుట యందుకు, మంబులీయులకు అమానుషకరముల కిక్షులను సంగుటయందుకు, కార్యములను గాని మరలను గాని ఏదోఒక విధముగ ప్రోత్సాహ మొనరించుటకు అతనిమీద నేరము మోపుచున్నాను.
- (9) జాతి శుభావస్థాభివృద్ధికి ఆమోదము తెలిపి నందులకు అతనియుద్వేగము ప్రకారము నైరకాధికారులు దౌర్జన్య ముచరించిన కేసులకు ప్రోత్సాహ మొనరించుట కు అతనిమీద నేరము మోపుచున్నాను.
- (10) మంబులీయుల కర్మముడి అవ్యాచులగు జాల్మా నాలుకు వనూలు జేయించుటలో అతడు ఒకవిధముగ పాల్గొ నినందులకు అతనిమీద నేరము మోపుచున్నాను.

(11) 10-వ తేదీనాడు విడుదలయిన స్థితి యేర్పడిన విద్యుత్తు 11-వ తేదీనాడు విడుదలయిన వద్ద జరిగిన విద్యుత్తు అవసరమునకు సంతృప్తికరముగా సరఫరాచేయబడునట్లు అధికారుల సేవలు మోపుచున్నాను.

(12) కడపట, అర్రుల పంజాబునండి వర్షపాతమునకు ప్రజలకు నిర్బంధపెట్టి మోకాడుగ వినియోగమునకు తయారు చేయించుకొని చదివించుకొని, వారిని ఇంట్లందులో తన సమకాలినులకు నడుపజేయుచున్నట్లు అర్రుల మీద సేను సేరము మోపుచున్నాను.

తేలికపాటి పంటలను మారులపని వారికిని ఈ పంటలను స్వాతంత్ర్యమును వినియోగించి ఈ గొప్ప సేరములను సేను మోపుచున్నాను. వీనిని విచారణ చేయవలసివచ్చినందున అప్పుడు ఈ సేరము లన్నియు రూపురేఖలను సేను దృఢముగా కలుపుచున్నాను. వారాప్యవహారములను చక్కగా విచారణ జరుగునంతటకు సంక్రమించెదనని తేవుని యెదుటను, మియెదుటను ప్రమాణపూర్వముగా కలుపుచున్నాను.

యువకులు. ఈ సేరములను రూపురేఖలును మనము నరే ఒద్దయిన పాలనాసంస్థలనుండి విడుదలయిన పరిపాలనను యిచ్చుచు. అర్రుల అధికారమును పొందిన వెంటనే, అర్రుల పూర్వము ఉండిన పాలనను బలపరచుటకు, సరళీకరము చేయుటకు ప్రభుత్వముయొక్క గౌరవమును చక్కగా కాపాడలేదని తలచెను. విద్యాభ్యాస ప్రేమ కలిగిన స్వాతంత్ర్య వాయువును యెంత దానిని మొట్టమొదట వాపుట తనధర్మమని తలచెను. తనపదవిని, పూర్వపు పాలనలను గాక, ఇర్రుల చాల గొప్ప దానిగా భావించి మొదటి దెను. ఎప్పుడు లేని పద్ధతులను ఆచరణలోనికి తెచ్చెను. వర్షపుల సేర్పాటుచేసి అందు తనకు సజర వస్తువులను సమర్పించు కొనవలెనని యాశించెను. అర్రుల కలిగిన గుణము. తెచ్చెనెంటు గవర్నరు మొట్టమొదట వచ్చినపుడు మొదటి ముని నివర్తకమును అర్రుల స్వాతంత్ర్యమును ఆచరణమునందెను. మునివర్తక సభ్యులను తెచ్చెనెంటు గవర్నరుకు తలచినట్లు చేయుటయు, అర్రుల వారిని ప్రత్యేకముగా ఆదరించుటయు సామాన్యముగానే ప్రజలకు చక్కని వేల్పురాకుమారుని కడపటి ఆనగరమున కేరళవచ్చునూడ ఇట్టి ఆచారముగ మునివర్తకము. ఇట్టి సమయములలో సేర్పాటుగాని సభ్యుల సమర్పించు ఆచారము లేకుండెను. సేనాక సభ్యులగున నుండిన లాహోరు మునివర్తకము, ప్రాంతసాంకర్యములను సమసరించి, నరే ఒద్దయిన నూడ స్వాతంత్ర్య మునివర్తకమునని తెలుగుగా, ఒక గొప్ప దర్బారు జరుపవలెననియు, మునివర్తక సభ్యులను అర్రుల సభకు తలచినయియు, వారికి చెప్పి పంపెను. మేము ఇద్దరము ముగ్గురు మొట్టమొదటి వింతలలో పాల్గొనము. కిచ్చడక 'విద్యార్థు' కు వచ్చుటలేదని అధికారులకు చెప్పి కంక నివ్వించుకొనిము. తరువాత న జరుగని లిచి పోయెను. అప్పుడు మేము వెల్లితిము. మనమ్య సభ్యులను సేక ఒక లోబడిగ్రహించుటలే ఉన్నతస్థానమునందు ఈ సరే ఒద్దయిన మునివర్తకమునందెను. ఇర్రుల సేను చూచుట అదియే మొదటిపర్యాయము. అదియే కడపటి కర్యాచును. ముని విహారిణి అగ్రానసాధిపతియగు ఒక దీప్తాబ్ధి కమిషనరు స్వాతంత్ర్య ప్రణాళిని చదివెను. ఆ ప్రణాళిలో కర్ణాటక పంతులు తప్ప మరే యేమిలేవు ప్రభుత్వమునూడ అతనిధర్మముగ నుండెను. సభ్యులు ఒక్కొక్కరు అర్రుల కలిగిన యేమి చేయుటగా, ఇర్రుల కడపట తలచుకొనిన పాతమునూడ కలుపుకొనినట్లు లేదు.

అర్రుల రాజ్యమునకు వచ్చినప్పుడు సామాన్యముగా జరుగుచుండు కొద్దిపాటి జలములను, మునివర్తకములే, రాష్ట్ర మంతయు కాంతియగుటయు యుండెను. అర్రుల మొదటి పర్యాయము అనేకమారులు తులబలికెను. ఇర్రుల యంత్రాంగముల ప్రభావ మేమో, 64 సంవత్సరములు (లిటిమిటేషన్లను జరిగిన తరువాత 57 ఒద్దయిన కాలమున పంజాబులో 1918 సంవత్సరమునందు ప్రజల ప్రాణములును, ఆస్తియును ముఖ్యముగా నుండవేమో యని ప్రజల భయపడిరి. అర్రుల జేక భూసామర్థ్యము లేదనించెను. వెంటనే ముద్రాపాసము ననుసరించి ప్రత్యేక ధరాత్తు కొరబడినది. ఇదివరకే ధరాత్తును కట్టిన వారాప్రత్యేక ఆ మొత్తములను కొల్పోయినది. తరువాత ఒక నెల గడచిన విద్యుత్తు, పంజాబు కాననసభ్యులకు కలిగింది అర్రుల తన కర్మలని గూర్చి ఈ విధముగా కలిగెను. "ఇప్పు డిది తీసికొనిన చర్యలను తలచిన ప్రజలను ఫలితములేని

యెడల అందోళనలకు, అకాంతిని ఎడమచుకొని ఇంక కన్నులు తీవ్రముగా కట్టించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు ఎన్ని మార్లు సమయించినాగో, అన్ని మార్లును అనుసరించుదురు. ఈ మార్లులలో ధరాత్తును తీసికొనుట, కట్టించిన ధరాత్తును ప్రభుత్వాధీనము చేసికొనుట, అధికముగా కట్టించుట అని తెలిసికొనవలయును.

కడపటికంటె అర్రుల ఈ మునివర్తకము యుండినాడు. తన 6 సంవత్సరముల పాలనాకాలములోను వారాప్రత్యేకము నెట్లు అనుగ్రహించినాడో అట్లు అనుగ్రహించినాడు.

ప్ర్యాంకింగు గడచిదలు.

అతే సంవత్సరము సెప్టెంబరు నెలలో వర్షపాతమునకు, పర్యవేక్షకునకు, ఒక వెర్షిఫోను కలిగెను. పంజాబు పారిశ్రామికములలో నెల్ల లా లా చూరి కిచ్చడము లా లా గా ర (గవర్నరు). లా లా గా రి విరోధమును ప్రభుత్వోద్యోగులనుండి కొందరు గలసి ఈ గడచిదలకు కారకులైరి. అప్పుడు పంజాబు సేవనరే ప్ర్యాంకింగులో నే నెక్ డైరెక్టరునుగ నుండినందున వీనివిషయము వాడు కొంత తెలియెను. సమయము వచ్చినప్పుడు సమయము చేయవలసియుండు నని కొందరు పంజాబు ఉద్యోగులలో మనవి చేసికొనగా, ప్రభుత్వముచే మము వెంగాలు ప్ర్యాంకింగులో నిమగ్నమునచున్న దనియును, సమయము వచ్చినప్పుడు తెప్పించుటకు సరియైన ప్రభుత్వము వచ్చెను. పంజాబు సేవనరే ప్ర్యాంకింగు తరువాత వెంగాలు ప్ర్యాంకింగులో మునివర్తకముగా, వారుగూడ సమయముచేయుటకు ఏమిలేదనిరి. రాష్ట్రమునకు సంధించిన వివర్తు అధికారుల కెంతయు కంటోమదాడుకముగ నుండెనని కన్నులుచున్నది. యూరపియను ఉద్యోగులకు సమయము ఒక గవర్నరును భారతీయోద్యోగులకు సమయము మొక గవర్నరులేదు. రాష్ట్రములో పారిశ్రామిక, ఆర్థిక ప్రయత్నము లన్నియు నిర్మాణము గుటకు ఉద్దేశించబడినట్లు తలచుకొని వచ్చెను. ఈ తరుణమున సంకేత పంజాబు ప్రభుత్వవిభాగపు ప్రత్యేకమునుగూర్చి ఒద్దయిన గాడు ధర్మోకాశ్యమును నెలసరి. సర్వరాజ్యమునకు ను రాజ్యము ప్రత్యామ్నాయమునందడన సభ్యులు వీరి పాదగట్టినట్లు గా నింకదు. పోనీ, ను రాజ్య మైనను తేకమున కలదా? అదియు లేదు. శీర్షి రాజ్యోపాధి కేసులో లా లా పంకరాజుగారి కుమారుడు ముద్దయగ నుండెను. పంకరాజుగారు ఎప్పుడును రాజకీయవిషయములలో పాల్గొనలేదు. ఈ ముద్దయ పక్షమున వాదించుటకు గొలలా కంక్షిరాంగారు పూనుకొనిరి. అందుచే, కాననసభ్యుల సభకు వీరు హాజరుగుటకు ఏమి లేక పోయెను. ఒద్దయిన గాడు వీరిని ఇందుకు సమాధాన మియ్యెను కొరిరి. రాజకీయ సేరములలో ముద్దయ పక్షమున వాదించుట తమ కిచ్చడములేదని ఒద్దయిన గాడు అనేకమారులు నూచించియుండిరి. రాలెలు సంఘమువారికి ఒద్దయిన గాడు వంపిన నూచనము రాలెలు కాననమునకు ఆధారమయ్యెనని కనుగొనవచ్చును. తేకరక్షణ కానన నిర్మాణమునకు ఆరే నే ముఖ్యకారకుడని స్పష్టమగుచున్నది. ఆ కాననము ఎంత అభ్యాసముగ నుచున్నా గించెనో, కాంగ్రెసు సంఘముచేకమున పొందుపరచబడినది ఇక వారాప్రత్యేకము నిషేధించినవిషయము ఎల్లరకును తెలిసినదే. దివెంటు నిర్బంధము విడుదలై, ప్రాధాన్యతను పండు చేసిన సభాకార్యక్రమము ప్రయోచనూడదని వీరు కాసింది. ఇర్రుల రాష్ట్రములలో ప్రయోచనకు వాతీయవాద ప్రత్యేకము కంటెమునకు రాకుండ నిషేధించబడినది. పంజా, తిలగుగారును నిషేధించుటకు కారణములను వాపుచు వారి యుద్ధయమును గధరే పార్టీ కార్యక్రమములో పోల్చెను. వీరి వాక్యములు అసత్యములగుట లేకుండెను. నరే ఒద్దయిన గాడు ప్రజాభిప్రాయమును గుర్తించలేకపోయిరి. నైర్మతి భాగములో జరిగిన అల్లరులయొక్క నిజరత్యమును గ్రహించలేక పోయిరి. విద్య నెలసరి ప్రజల తిరుగుబాటు గాచింది. స్వరాజ్యోద్యమమునకు, వీరిని సంబంధములేదు అయినను తమద్దయమునకును వీరు రాష్ట్రమునకు రాకుండగ నిషేధించిరి. గధరే కుట్ర చేసెను లో నయితము ఒద్దయిన గాడు మనోభావము కన్నులుచున్నది. ఒద్దయిన గాడు భూమివలెన కిచ్చు మార్పిడి ప్రభుత్వమునకు కలిగింపబడుట మూడ యందలి యభ్యాసము గోచరమగును. సామాన్య కాననసభలో విద్యాధిభులవై కాచించిన అక్రమారోపణలకు ఒద్దయిన గాడు తమమున గోచరమివచ్చెను. కొంతకాలమున విద్యుత్తు వీరివిషయమును ముగిసి. తిరిగి యెట్టి యారోపణలూ మరెయ్యకపోయెను కాచింక గడగను. నైర్మకారులకును, విద్యాధిభులకును, వీరు విభేదమును అక్రమముగా కల్పించుటకు

త్పించిరి. కాంగ్రెసు సంఘమువారు వీరు విద్యాధిభులను తులనాచీన విభమును చక్కగా వివరించిరి. సంస్కరణ విభాసము విడుదలై వీరెట్టి కన్నులును కలిగిరి, చూపబడినది. విద్యాధిభులకు, వాడుకమును మిడుతలవంటి వారని కాసిరి. ఇంతకు పూర్వము ఒద్దయిన గాడు వారిని బుద్ధిహీనులని తేల్చింది.

గతకెవైబరు సిద్ధాంత యందంతము, దివెంటు ముగారి విడుదల, వీరసమయమున జరుగదగు తరీతునుగూర్చి నట్టియు వారియెరవినయముల గూర్చి నట్టియు చర్యలయందు ముక్తమగు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి భావమును గమనించి అభిప్రాయముతో మంతనముగా నుండు తమ విభాసమునకు స్థానిక ప్రభుత్వము లద్దగించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారియొక్క సరిని భావనచేయుటకు. ఇంతవరకు సర్దుకొన నన్న కొద్దిమంది పొంచాల రాజకీయవాడులు అద్దతి చూపి మిగిలిన రాష్ట్రములలో సమానమున స్థితిని పొందుట తప్ప పొందిరి. కాంగ్రెసుసంఘ స్థానికభాగ లెన్నెని బయలుదేరి, ఇండియామంత్రిగారికి నివేదించుటకు రాజకీయకార్యక్రమము సేర్పరచిరి. ఇదియంతయు సమాజమును సకారణమున నై యున్నది."

తిలకు, పంజా గార్లవై తాము జరిపిన చర్యలను జనులలో ననేకు లామోదింపిరి చెప్పినమాట కుద్ధయబద్ధము. (బి) ఒక మరణము వారిని, ఒక రాజకీయ కక్షకు చెందినవారిని ఇంకొక మరణము వారివైరి, ఇంకొక రాజకీయకక్షకు చెందిన వారివైరిని ప్రతికొల్పు నెందుట.

అయిన ఇట్లుచున్నాడు:—ఒక నరే నివేదికములో నూచించబడిన విభాసముగీరింకబడున నేని ఒకరికన్న నెక్కువమంది ముక్త లుండుటకును లాభములను సమయమును మూడ కలవు. ఒక్క రంకుదానికన్న నిద్దరు ముగ్గురువై ప్రభుత్వములోని భారతీయ సభ్యుని ఆదరింతు రను భయ మెక్కువగ నుండును. కాని ఇద్దరు ముగ్గురు ముక్తల అన్న వో వారు భిన్న మతములవై యుండురు. కావున ఒకరి కొక రంకకముగ నుండురు. ఆర్థికావసరములన్న రాజకీయార సరములే ఎక్కువగ తగిలించెను నెడల ఎక్కువమంది యుండుటే లాభకరమని తోచుచున్నది."

పంజాబులోని రాజకీయోద్దయము.

1917 వ సంవత్సరమున ఎంత అయిష్టముగ నున్నను అర్రులతోకము ప్రజలెంతజేసినది ముంతు చు చెప్పునర్హ విభాసము. రాజకీయజీవితము ననుచుటకు తా నెక్కువమన్నము గాచించిన పొంచాల విద్యాధిభుల తలెత్తుకొని ఆందోళన జరుపుచుండుట ఆర్రులకి కొకము కల్పించెను. లాహోరులో విహారంగసభలు గాచించిరి. రాష్ట్రీయసభ గాచించి తిర్పానములజేసిరి. బొంబయి శీర్షి కాంగ్రెసుల కధికసంఖ్యాకులై చని అత్యుత్సరమునకు కాంగ్రెసు నామ్యునించిరి. జులందములో రాష్ట్రీయసభ జరుపుటకు నిశ్చయించి, లాహోరుకి వచ్చి లో గాచిన సభ్యులనుగ నెన్నుకొని సంస్కరణవిభాసముల ముచ్చులు కలిగించుటకు నీమతమున్న రాజకీయములో వాతని సభ్యునిగ నిమిమించుకొనిరి. 1919 వ సం. ఏప్రిల్ మే నెలలలో పంజాబులో నికముం దిట్టిని జరుగుతుండ వేయుటయు నరే మైకేలే ఒద్దయిన గాడు ప్రయత్నించిరి. పొంచాలవాడులు స్వతరిపాలన కపర్లుని నిర్ధారము చేయుటయు ఆర్రులకు చేసెను. రాలెలు కాననమును గూర్చిన యాందోళనము తగిన యవకాశము నొక గను. దానిని తగిన కట్టుక యొగింక ప్రయత్నించెను. తడవగుటముగా కాంగ్రెసు సమర్థనరమునకు విలివినవాడులను నోర్చు కట్టి నిశ్చయించెను. వాడుదాక్టరు కియూమండిల్ కొలూమార్ గార్ల, దాక్టర్ సర్వపాల్ గారు వారిలోలసిమెలసియుండెను. అప్పుడప్పుక సర్వదీప్తికమిషనరుగ నున్న మయిఖ్య ఇర్రింగు గారి సామ్యమునండి గయికోసబడిన క్రొవ్వొత్తరములు నావాదమునకు నిదర్శనములు.

తర్వాత:-అత్యుత్సరములో జేకమునకు జరుగనందెనా? ప్రభుత్వతరము:-తొందర.

తె:-అది యెప్పుడు జరుగనుండెను? జవాబు:-అట్టి జరు నెలలోనో నవంబరు నెలలోనో జరుగనుండెను.

తె:-దీనివలన స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘము పోయిముఖ్యమునకు వచ్చెనా?

జ:-అవునండి. వారు చాల ప్రమతి సన్నాహము కాచించిరి. పొందూ ముసల్మానుల వైకమర్యము తడిరెను

[illegible]

నర్ మైకేలుగారి 9 కారణములు ఆధారములు లేనివి గాను నున్నవి. దేశమున నశాంతి కలుగజేయునట్లు చేయునట్లు కా న న నుం డే క లే ను. ఆ న న న ర ము గ న న ములు జనన గూడ దనియు సాధారణ స్వాతంత్ర్యమును విచారించుటకు వీలు కలిగియు ఇంతవరకు నకు నైకకానము తీసివేయుటకు తగిన కారణము లేదు. అని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రిఫ్టాను మిచ్చిరి. 8 వ మే తేదీన నైకకానమును రద్దు చేయగూడదా యని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నర్ మైకేలుగారి సదిగిరి. 14-వ తేదీన కుట్రము ప్రభుత్వమువారు మిలిటరీ వారిలోను రయిత్యవారిలోను సందడించిరి.

నిజము అభిప్రాయము ప్రకారము సంయుక్తకానములను (1) ప్రజల యభిప్రాయము ప్రకారముగా (2) లాహోరులో ధర్మము నిర్ణయించుట జరగ జేయునట్లు చేయఁ దలఁచు. నైకకానము లేనిచో శ్రేయోకానము గావించి ఈ కనెనెక పర్వతలని యుండెడిది. (3) అల్లరిబరిగిన ప్రజలను సుండి శిక్షావిధానము ప్రకారము అవరణము గొనవలెను. ఆయె వ న గా (1) మిలిటరీ వారి కయిన భుక్తులు (2) అవసరముగా గావించు పదివ న వ్యయము నకు పరిహారము లాహోరు తెలిగ్రాఫ్ వరకు ప్లేమముల సురక్షముకై అయిన భుక్తులు. (3) శ్రీలంక పిల్లలకు అక్కడనుండి వచ్చి నైతికత్యములను సుముఖ కయ్యెను శిశువు. (4) మూలము అయిపోవుటలనే నేరముల విచారణలన్నియు ముగించుకలెను. వైని వేదిక మున కం జాయి ప్రభుత్వమువారు నైకకానమున కింకొక కొత్త కారణము తెల్పియుండిరి. అది యేదనగ నైకకానము నున్నచో రాజ్యాధిపత్యమును పురికొల్పి వారలను రానియడందే చేయ వచ్చు నను కొత్తకారణము.

నర్ మైకేలుగారి యిద్దరుకారులు ఇతరవంజాయి అధికారులకు తమ యిచ్చనన్నియు వివాదకార్యముల పూర్తి చేయవలసి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మాత్రము తమ యధికారమును చలాయించవలసిగిరి గాని పిమ్మట లొంగిపోయిరి. ఈ విషయమై మైకేలుగారి పూర్వమును వేదించిరి.

ఓడ్యయగారి అంగీకారముతో మార్గముల ఎటుల పరిపాలించుటచే నకగిన ఆశ్చర్యము కలుగకమానము. అతి శీఘ్రముగ ఉచయోగించబడెనని అయి నాటి రిపోర్టు తెలుపుచు న్నుది. ఇంతకన్నకు రాక్షసకృత్యమును చేసి పాగుండును. మెజిస్ట్రేట్ రిపోర్టులో ఇక్కడ కొంత వివరములు కావించబడెను. ప్రాకుట, నలూనుకేయుట, కొరదాల్పెను కొట్టుట మొదలగు శిక్షలను నాంతునంపుమువారు నిరసించవలసి కచ్చెను. నాంతునంపుమందలి అల్పసంఖ్యాకులు అధికారుల చర్యలను ఇంకను శీఘ్రముగ విమర్శించిరి. తెయ్యమంది విద్యార్థులు దినమునకు నాలుగూటల 18 మైల్లు ఎండలో నడవవలసి కచ్చెను ఎంతటి ఘోరమో యోచించుక వచ్చును ఇట్టి వివరత శిక్షలను నేకముల కధ్యక్షులు పేర్కొనిరి. ఓడ్యయగారు తెనుక వలంబించిన కథలను ఈచర్యలన్నియునకు గుణ్యములు. ఈశిక్షలను కొనసాగించుటతో పంజాబు ప్రజలకు కావించబడిన అవమానము మరింతఘోరముగ వచ్చుది. ఈసం దర్భమున కాంగ్రెసు సంఘాని వేదికమున నుదహరింపబడిన విశేషాంశముల ననేకములను అధ్యక్షులు వివరించిరి.

నైక కానము ప్రవేశ పెట్టి నప్పటి నుండియు లాహోరులో జరిగిన అమానుషములైన కనుల ననేకము మేలు స్వయముగా జూచితిమి. వాటిలో జనల దృష్టిని నెక్కువగా ఆకర్షించిన కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయములో మిస్ట్రీ ప్రాధాన్యముగా యున్న జనోపదేశాలముగాని యెడల గావించిన అమానుష కార్యము నొక జూనియర్ మిస్ట్రీని చెప్పెనను. నురీబ వతియగు ఆయన గారి భార్యను, బిడ్డలను వారు నిశంబుయించు యింటిలోనుండి బయటకు లోకి పరివారము వదిలించుటలలోను, వంటముం టి యిం దు నుం కిం న తే ని రి. వనోపదేశాలముగారిని కట్టుకొని 28 దినములు నిర్బంధములో నుంచి పిమ్మట ఆయనపై వివిధ మైన ఫిర్యాదులను చేయక ఆయననేరమును విచారించక వదిలివేసిరి. మోహనలాలుగారు శ్రీబ్రాహ్మణ ప్రస్థీలలో నొకరైవంతున జూనియర్ కట్టుకొని మిక్కిలి కఠినముగా నిండించుచు మిగుల బాధించిరి. ఇదియు నుగాక మరొకడు లాలు మొదలగు శిక్షితకారులకు నేమి చేసినవియు మీకెల్లరకును విదితమే. కనుకనే బాబా ధన వతిరాయి గారిని కట్టుకొని 45 దినములు నిర్బంధములో నుంచి కుడకు కట్టుకొనిన కారణమైనను తెలుపక వదిలిపెట్టిరి. ఇదియును నొక మే నెల 14 తేదీన కనుకగారిని పోలీసు

మనచో శ్రీ ప్రభుత్వము నందరకు రైల్వేస్టేషనులో ఎట్రా ఎండలో 12 గంటలవరకు అన్యపాపములు లేక నులదులము దును యుండవలసి కచ్చెను. 11 వ సంతకర్తల బాలయ రాజు గారిపై యుద్ధమునకు కలపవలసి చార్జీ చేయబడిరి. అట్టి వారికి తమను అయక శిక్షలకు విధించిరి. ఈ జన శాలాము 22 ముగిసి జరలు జరలుగా వట్టుకొని వారికి సంకల్ప వేది వారి నందరిని తననగా నొక గొలుసుకు కట్టివేసి పిల్లల వెంట నడపించుచు ఎగతాళిచేయుచు వారికి అహారము నైదు పెట్టక నైయారతేని ఒక పెట్టెలో కూర్చుండబెట్టి లాహోరుకు తీసుకొనిపోయిరి. మియు నావీనాబాబు లోలాబాబెలి రాంకృత్యులకు కట్టుకొని యింక 23 మంది ఆకలితో రెప్ప 12 ఆకులుల పాడవుకు 25 ఆకులుల కన అల్పముల నొక గదిలో వేసి తాళమువేసిరి. వారందరకు నులములైకపర్వము గూడ అగదిలోనే చేయవలసి యుండును. ఆవిధముగా వారు జూను 6 వ తేదీవరకు అచ్చుననే యుండిరి. సుగాలా హిల్ లోని నిద్రాపలములో వచ్చునొక వారం వరకు పిమ్మి పిల్లలు సహితము ప్రతిదినమున ఎట్టు ఎండలోపడ్చి చాపన చేయుచుకొని పోవలసి యుండిరి. ఆవిధముగా నిరసించు నాలుగు కార్యములును హాజరుగా జరగి యుండెను. 7 సంవత్సరముల వయస్సుగల బాలాదొకడు అదినములలో ఒకవాడు క్రిందకడి వారును చేతుకొను యుండెను. ఆనయమును దాక్షత్య కరగిన చురుగాని పిల్లిచుడవనగా వాడు మిక్కుటండిరి. పిమ్మట నైక్యులలో దాక్షత్యముగా యున్నవారిని పిలిచిరి. ఆయనకుద రాతేను. పిమ్మట 7 వ తేదీన ఆ బాలుకు చనిపోయెను. సుగాలాలో నిద్రాపలము చేయవలసి హాజరు నిమిత్తము పిలిచిరి. ఆతడు నయమునకు గ్రామార్యుడై యుండెను. అందువలన యునువలెనుకు నిద్రాపలము కట్టుకొని ఎండలో నిలవబెట్టిరి. శృంగి తప్పి 8 కార్యములును ఆతడు పడిపోయెను. పిమ్మట 4, 5 దినములకు ఆతనిని వదిలిపెట్టి గాని కట్టుకొనుటకు కారణ మేమి యు తెలుపలేదు. దాక్షత్య లొంగించు చునాగావకుడ ప్రతిదినము ఎండలో వచ్చి హాజరు చేయుచుకొని పోవలసి యుండెను. అనేకులు యెండలో నిలవకలక ముగ్గులిగినయు తాడు ప్రతిదినమును ఎండలో నిలచు యుండెనున జబ్బు చేసి రెండుమాసములు బాధపడినందు 140 మంది కట్టుకొని 9 దినములు నిర్బంధములో నుంచబడినయు వారిని వదిలి పెట్టుటకు 50,000 రూపాయల నిధ్య కుపకరణం కొర రనియు ఆయన చెప్పెను.

మార్క్సిమెయికులో నివసించువారందరకు ప్రతిదినము ను బంగళాలో పోలీసువారి పుత్తనపువై పోవలసియుండిరి. నేను మాత్రము యెక్కువకు అట్లు పోలేను. బోనరత్తుపిల్ల మున్నినాబడిన, తెనాననింగుగార్లు కఠినముగా కొట్టెను. భాయిమూర్ కొంక ప్రభుత్వము వారికియధికముగా ఉపన్యాస

మిచ్చెనని పాత్రము చెప్పవలసివని అతనిని అరిగిరి. అతనిని ఒకపొలీసు బల్గెటోరునకు పిక్కుగించి బంగళాలో తీసికొని పోయిరి. తరువాత పిల్లకు శ్రీలక్ష్మీవద్దకు వెళ్లి వాడునుకులతీసి వేసి దుర్గావలాడెను. మీ రెవరి బిడ్డయు ప్రాదేయి పోలీసులు కఠిన చేయుచుననియు మీరు మీధర్మలతో పరుం దినపుకు వారిపించుట బయటికిలేది పోనివిధిని గ్లిండ్రిగ నియు మార్క్సిమెయిన్ కాపురమునకు వెదనింగు చెప్పెను. నైక కానము అయిపోవునట్లు దినములలో ఒకరోజు భో నురత్తు పిల్లకుగాగ్రయముతోని పురుగులందరిని చేరదీసి మా గ్రామమునకు కొన్ని మైళ్ళ దూరములోనున్న బంగళాకు అవ్వకు జరుగుచున్న కేసు విచారణ సం దర్భమున తీసికొనిపోయిరి. పిమ్మట పిల్ల మరల మా గ్రామము నకు వచ్చుచు కనుకాకి అచ్చుము తీసుకొని పోవుచున్న శ్రీలక్ష్మీ మార్గపురమున కలుగుకొని వారిని వెనుకకు మర లించుకొని గ్రామమునకు తీసుకొనిపోయి పిల్లల వెంటికును యుండెనొక వచ్చు మిగత శ్రీలక్ష్మీవందరిని బయటికి రందని పిలిచెననియు, శ్రీలక్ష్మీవందరిని బయటికిరచ్చి చేతులు జోడించుకొని నిలవబడగా వారిలో కొందరిని కొట్టెనను, చెప్పరాని దుర్ఘటనలాడెననియు, వారి మునుగులకు బలవంతముగా కట్టుకొనొంగించి మీరుమీ ధర్మల కద్ద కర్మండి యున్నపుడు వారు అల్లరిచేయుటకు పోవుచుండిప్పుడు మీరే ల వారింతలేదనియు మీ రెవరికొకటివేసి పోలీసులు మీకును పులమున కఠిన చేయుచు రని చెప్పెననియు నన్ను కూడ ఒక క్రురన్ను కన్నీ చేతులకు కాళ్ళక్రిందుగా పోనిచ్చి చెవులు రెండును కట్టుకొనుకొనెదని చెప్పెననియు ముంగల్ వారు గ్రామమునకు గురువేలిచెప్పి యుండెను. ఈ విషయమంతయు వాస్తవమే యెవర వాలాలో చెప్పిన సంకలుల నన్నింటిని నీ, యెవ. ఆంధ్రప్రదేశ్ గాన అస్పృశ్యముగా కనుగొనిరి. బోనరత్తుపిల్లవేసి పోయి కను కావాసిండినాదనిక ఒక విషయమునుబట్టి గ్రహించవచ్చును. కావాసిండిలో యద్దకు అన్నదమ్ములకు కట్టుకొని నేరములు గా యెంతి వారికి రెండు సంవత్సరముల కఠిన కరకమును విధించిరి. వారిలో నొకడు తాను నేర ధుడకు కానియు ఆ నేరము జరిగినప్పుడు తానొకటివేసినయు వాదించెను. భాల్కాల్కా గొలాఫ్యక్షుల వారన్ గారు ఆతా యు చెప్పిన సంకరి నివచని ప్రామాణ్యముగా అగ్నిపాతు మిచ్చెను. అంతకు వారిని నిడువలచేసిరి. నిడువలచేయుటకేమి ఆధారమున్నదో ఎట్టి ఆధారమున్నదో చూప లేనిచు మార్క్సిమెయిన్ అగ్నిపాతును బలవంతము పాత్ర్య మిచ్చెన వారిపాడ కువిధముగాకట్టక పాత్రులకు వేసి. ధగ వాకు పించు ఆకు వాడు తా నీక్రియ యె తెలుగనని చెప్పినందుకు కొరదా పెట్టు అ కొట్టి.

(శ్రీమము)

ఆ మృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమోషధము

చేయ నొప్పుము

తల నొప్పులకు
జేరు పొందినది.
గుణము లేకుండిన
మీ వైకము మీకు
ఇచ్చుబడును.
వనమూలికలచే
చేయబడును.
మనానన గలది.

గుణ మధికము

నంచభావను
చూచి కొనిన
మోసముండదు.
ఒకసారి వరీక్షించి
చూడుడు.
వక్క-ని డబ్బితో
వెల గం అకౌలు.
అన్ని ముతాణముల
లోను వాడకును.

ఆ మృతాంజనము డి పో,
8, తంబులెట్లె వీధి, చుడరాను. 108, ప్రభు రోడ్డు, బొంబాయి.

స్థానిక వార్తలు

శ్రీరామచంద్ర భక్తజనసభ:— శ్రీరామచంద్ర భక్తజనసభ 92 వ సంవత్సరము త్రివిధపుష్కరిణి పండుగ సందర్భము వాస్తవ్యులగు శ్రీరామచంద్ర భక్తజనసభ గారు కృష్ణజనము కాలక్షేపము గావించును.

గుంటూరు మండల గ్రామోద్యోగీయ సంఘము:— ఈ సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహక సభ తేది 9-20 3 సోమవారము తెనాలిపురమున పురమందిర మందు జరిగెను. గాన, స్థాయిసంఘకర్తలు లెక్కల కర్మకర్తలు (ప్రార్థకులు) — మాచిరాజు రామమూర్తి కార్యదర్శి.

ప్రాసెస్ యర్రం శెట్టిలక్ష్మణరావుగారు:— బాకట్ల నివాసముల సోమవారం సాయంత్రము 4 గంటల ముదలు 6 గంటలవరకు బయలుపురము మాఫిసరాగు నందు (వీరనారాయణమూర్తి కంఠముగారి ఇల్లు) వారి నిర్వహణ ప్రదర్శనముల మాఫిసపురమునకు వెళ్లినది చెప్పియే ప్రార్థించుచున్నాము. — పి. యస్. హైస్కూలు విద్యార్థులు.

శ్రీకృష్ణమందిరసభ:— మహాశివరాత్రి ఉత్సవము:— చెన్నుల పెద్దిగారినిపేట. వరదాను త్రివిధపుష్కరిణి 97 వ. సంవత్సరము కృష్ణమందిరము ఈ సెప్టెంబరు నెల 6 వ తేది సోమవారము ఉదయం 4 గంటలకు, శ్రీకృష్ణమూర్తి తిరువారాధన ఆలయమునకు తోడనే భజనగోష్ఠిలో తిరువీధి పురస్కారము, వాటి సాయంత్రం 6 గంటలకు శ్రీకృష్ణ ఉపాసన సభ పెద్దిగారి ప్రార్థనలకు ప్రార్థనలు గానములతో గోష్ఠిలో భజనము జరుపుదును. ఆమరుడైనది సెప్టెంబరు నెల 7 వ తేది బంకళవారము సాయంత్రము 6 గంటలకు ప్రార్థనలకు ప్రార్థనలు మూర్తి రావు భాగవతులు వారివలన, చిరిసిన గంధర్వభాషానుజరపబడును.

మదరాసు హిందూస్థానిసభ:— మదరాసులో కాపుర మేర్పాటుకొనియున్న హిందూస్థానిసంఘము లన్నియును గలసి యొక క్రమేకసభను యీ నెల 5 వ తేది అది వారమునాడు సాయంత్రము 4 గంటలకు, చింతాడిపేట లోనున్న ఆర్యమొదలిపిఠిగారి, కలకల కల్లెశెట్టిగారి బాలికా పాఠశాల లోనో క సభ గా నింపబడును. మదరాసు లో రగుల్లల మున సెల కయ్యిర (ప్రార్థకు, అంగ్ల, హిందీపాఠశాలలు తెలుగుకును రాజు జనాభా లెక్కలతో మదరాసు రాజధానిలోనున్న యీబాలికారిని తగిన తరగతిలో నుంచవలెనని జనాభా మాతరింపెంటెంబరు 10 వ తేది నుండి గాని. ఇన్. ఏడ్. కొడు లోనున్న “బొంబే” కడమును తగ్గించి నివాసమున్న హిందూస్థాని ఆనువదము చేర్చుటకు పాఠశాల దైర్ఘ్యగారిని కొరతకును మదరాసు క్రమేకసభా విద్యార్థిబంధనలలోను “కీ” భాగములో హిందీగూడ నొకభాగముగా నుండుటకు దయరక్తగారిని కొరతకును ఈసభ యేర్పాటుచేయబడెను.

అవసరదేశీయ మహాసభ.

అవసరసంఘాధ్యక్షులతో కన్యాసములోని మాధ్యమము.
కలకత్తా సెప్టెంబరు 4:— నేటిదినము, బరుగుచున్న శ్రీకృష్ణ మహాసభావ్యవసంఘాధ్యక్షులు, తమయవస్థానములో కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి ప్రణాళికను, హంటరు సంఘమువారి ప్రణాళికను, కంటాబు దురంతమును విపులముగా చూపించి. మాంపేగుల వాగ్దానమును గూర్చియు, పార్లమెంటు వారి చర్చను గూర్చియు ముచ్చటించుచు చిట్టిపువారియ. దు స్వామి ముచ్చదను భ్రమ పోయినదనియు, క్రైస్తవలో నుండవలెనని, బాలి, యెల్లకాలం, దాస్యముభరించును నుండవలెనని యెల్లకాలం, కష్టముయములో నెప్పుడు స్వకృతిమీదనే యాధారపడి యుండవలెనని గాని, వరులమీద వాధారపడి యుండ జనదనియు తెలిపి. సహాయ నిరాకరణముయొక్క తర్కమునకు తామంద రామోదించెదమనినది, కాని కార్యక్రమముగూర్చి బాగుగా నాలోచించవలెనని చెప్పి. ఆ కార్యక్రమముగూర్చి విచేయియు, విరుద్ధముగా చెప్పలేదు. కార్యక్రమగుప్రతియ, చూడవలెనని, నేనుండి, రేపుపోవునది కుడిరాదనియు

చెప్పెను. శ్రీకృష్ణులు మరీకము చేయవలెనని, మొదల పోయినందున, స్వకృత్యులకు తమవేయించుచుండగా, హిందూ శ్రీకృష్ణులు మాట్లాడించు ఉపమానకరమనియు, తత్కారణము, అక్కడనున్న హిందూశ్రీకృష్ణులకు తమవేయవలెనని, హెచ్చరించి.

వాతావరణ స్థితి

1920 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 4 వ తేది శనివారము

దేవుడు	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత
గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	96.8	89.1	...	16.45	24.67
విశాఖపట్టణము	94.8	89.0	9.10	9.18	18.59
కాకినాడ	94.7	87.0	...	17.18	18.91
బందరు	95.8	85.8	0.95	16.66	20.26
గుంటూరు	97.6	86.8	0.14	18.18	18.51
నెల్లూరు	100.0	88.5	0.17	5.52	8.99
చువనూరు	96.2	86.5	...	6.21	12.89
హైదరాబాదు	88.4	91.8	00.2	17.50	20.64
ఆనంతపురము	90.1	81.6	...	8.95	10.85
బళ్లారి	95.1	84.4	...	6.60	9.34
కర్నూలు	94.8	85.4	...	4.89	15.68
కడప	91.8	84.2	...	14.47	15.55
బెంగళూరు	87.4	77.8	...	18.48	18.72
వెల్లూరు	94.8	84.8	0.10	9.29	18.82
సేలము	89.9	81.5	0.18	15.25	21.14
కోయంబూరు *	90.8	81.1	0.20	7.18	8.87

ఎడ్వర్డు బార్నెట్, ఆర్థింగ్ వాతావరణాస్త్రజ్ఞుడు.

స్త్రీ మరులు.

రేపులో నిలువ యున్నవి.

చెన్నుల సెప్టెంబరు 3-వ తేది

స్త్రీమరులు	చెన్నుల సెప్టెంబరు 3-వ తేది	బయలు	తేదీ	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత
కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	రంగము	బొంబాయి	8
పాపము	బిన్నీ కంపె	అండను	కలకత్తా	6
రాజపుటు	బిన్నీ కంపె	రంగము	కలకత్తా	4
కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	బొంబాయి	కలకత్తా	7
మొదలగు	జి. దేబ్బు. కంపె	అండను	కలకత్తా	7
కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	రంగము	బొంబాయి	8
రాంకా	బిన్నీ కంపె	బొంబాయి	బొంబాయి	8
వాగ్దా	బిన్నీ కంపె	రంగము	—	9
దేవరము దిగాలు	జి. దేబ్బు. కంపె	బొంబాయి	కలకత్తా	7
వాగ్దా	బిన్నీ కంపె	అండను	కలకత్తా	11
టిస్తా	బిన్నీ కంపె	బొంబాయి	బొంబాయి	12
బల్లూ	బిన్నీ కంపె	కలకత్తా	అండను	18

రాజపు స్త్రీమరులు

కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	రంగము	బొంబాయి	8
పాపము	బిన్నీ కంపె	అండను	కలకత్తా	6
రాజపుటు	బిన్నీ కంపె	రంగము	కలకత్తా	4
కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	బొంబాయి	కలకత్తా	7
మొదలగు	జి. దేబ్బు. కంపె	అండను	కలకత్తా	7
కామమోక్షము	జి. దేబ్బు. కంపె	రంగము	బొంబాయి	8
రాంకా	బిన్నీ కంపె	బొంబాయి	బొంబాయి	8
వాగ్దా	బిన్నీ కంపె	రంగము	—	9
దేవరము దిగాలు	జి. దేబ్బు. కంపె	బొంబాయి	కలకత్తా	7
వాగ్దా	బిన్నీ కంపె	అండను	కలకత్తా	11
టిస్తా	బిన్నీ కంపె	బొంబాయి	బొంబాయి	12
బల్లూ	బిన్నీ కంపె	కలకత్తా	అండను	18

కావలెను.

బాధించుచున్నందున, బాలకుల శిక్షణమునందును, బ్రతు కొట్టుకుందును క్రమర రాజకీయ విషయములందును అనుభవము గలిగి చురుకుగా పనిచేయ గలగు ఆంధ్రయువకునికి బాధించు నుండును మంచి యుద్ధోగము కావలెను. ఏమిటి చేయవలెనో చిరమొక యుద్ధోగో యీక్రింద విశాసమునకు తెలుపవలెను.

K C/o ఆంధ్రపత్రిక, చెన్నుల.

నశ్యము సాదాలేక సుగంధం

నశ్యముతో కంపెను. కామయవారు (వాడు) మలయును. 4 వలయును 0-7-0, 1 వీక 3-8-0, 1 బుడ్డి: 0-5-0, 1 నేక 3-4-0, — ఎస్. సి. అయ్యర్, 97. కగడాల పిది, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ

మొంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అన్వరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్. 1874 సం॥ స్థాపితము. హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి. మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ ప్రెమియర్.

ఫస్టు రూ 5,15,00,00 వైగానే యున్నది. 1919-వ సంవత్సరము నందు వరుంబడి ,, 84,98,305. ఇవ్వల జరుగు చున్న అమ్మ్య రెన్యుల మొత్తము ,, 24,63,20,000. మునుపటికంటె ఇవ్వల పాలిసి దాల్చుకు బాన్సిగా చెల్లించిన మొత్తము ,, 5,50,00,000. ఈ కంపెనీ తరపున పనిచేయుటకు ఏజంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలుకుగ నుండవలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును. ధరభాస్త్ర ఫారములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు. 672. Apply to:— F. E. Vaid Esq, Branch Secretary Oriental Assurance Building, Post Box No. 8, Madras.

నీకు తామర బాద గలదా?
ఒక్క మా తామరలెము డబ్బును అరు అబాలకు కొని నాలుగయిదు సాయలు రాదినయెడల మీ తామర నిర్మూల మగును. నయముకానియెడల మీ అరు అబాల తిరిగి తీసుకొన వచ్చును. అనేక సంవత్సరములు మానములు బాధపడినవారు దీనివలన తక్షణమే ముఖము పొంది. మా! నిదురపట్టక బలము బలముచుండు అనన్త పుకానిలెనను పుట్టు. డబ్బు 1-కి అ. 6. 12-కి రు. 8-12. 100-కి రూ. 25. అనేక ఏండ్లకుండి యున్న తామర నాలుగయిదుసాయలు రాదినయెడనే పోయినదని తెలుసుని (వాసియున్నాడు. తిరిగి:— పురుగుల జంపి చెడిపోయిన చిరమును మంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుట అయియున్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:— 1. మందు లోచర్మములోనికి పోవు యును. 2. పురుగుల జంపు మందును వాడవలయును. 3. పురుగు తిరిగి పుట్టకుండ చేయవలయును. రాజరాజిగల బొమ్మను చూచికోనుటమంచిది. అన్యుతాంబనముడిపో, రీతంబు శెట్టిపిది, మదరాస్.

Mesopotamian Situation.

Serious Agitation in Hammar.

Systematic Attacks on Railway Stations.

(REUTER'S.)

LONDON, September 2.

A War Office *communiqué* says:—The situation in Mesopotamia shows improvement in the disturbed areas but is becoming tenser in districts not yet in open rebellion. The Lower Euphrates, Hammar neighbourhoods are being seriously affected by agitation. The Samawah railway station was attacked on August 29th and is still invested. Few casualties have so far been suffered. The Muntafik Arabs have been aroused by the preaching of Jihad on the part of fanatics and the withdrawal of the British Political Officers by air alone will save them being murdered. The Samarra station was attacked on August 29th and the ferry was captured but retaken by the local levies by the 30th. The tribesmen were dispersed. The Istabulat station was attacked and burned, but the attack on the Sumeicha station was beaten off. East of Mosul, the Surohi tribes have seized Batas and are attacking the garrison at Rowanduz. The garrison at Kingarban has been relieved.

Baqubah Re-taken.

Attack by Sikhs.

LONDON, August 29.

BAGHDAD.—Baqubah was re-taken by the Sikhs on the 28th instant. Little opposition was encountered. The insurgents at Kufa have repaired the field gun captured last month at Kefi, but have expended most of their ammunition. No fresh development has taken place elsewhere.

We have re-occupied Baqubah. A column from Khanikin has visited Quizil Robat, which place is intact. The position in Abiril, Muntafik, and Sammarah divisions is increasingly delicate.

No fresh developments have taken place.

LATER.—Baqubah was re-occupied by the Sikhs on the 28th in the face of little opposition.

The situation elsewhere remains unchanged.—*Pioneer*.

Its Strategic Value.

A Link in the Indian Defence.

LONDON, September 2.

A military correspondent of the *Times* describes the strategic value of Mesopotamia as a link in the Indian defence. He points out the danger India continues to run of an attack by aggressive Russia from the north and north-west. The conditions are such that an invasion through the buffer state of Afghanistan is unlikely but things are very different with the other buffer states of Persia, which shows that an invasion is possible from three directions, from Tashkent, from the Caspian and through the Caucasus. Moreover Teheran lies in an exposed territory. A short campaign might place it in Russia's hands and once lost, a re-conquest would afford almost insuperable difficulties. Mesopotamia, therefore, is of importance military, as a base for the British forces in Persia. The importance will subsist so long as we maintain an interest in Persia and regard her as one of the pieces in the armour covering the North West frontier of India. Should Mesopotamia prove an insecure base, and expensive to maintain, the decision to evacuate would involve a departure from Persia and the revision of the ideas as regards the defence of our eastern Empire. The correspondent shows that the military position in Mesopotamia is unusually difficult owing to the Arabs affording no conceivable military objective. The correspondent contends that the only conceivable way of dealing with them is the adoption of methods, to which we had recourse in South Africa, namely: the earliest repression of all risings, the erection of blockhouses in the subdued areas and the gradual restriction of the area of trouble, but the restoration of order must be speedily followed by the grant of freedom and representation; because military means of attacking the problem cannot by themselves suffice.

General Denikin's Disclaimer.

Why he Withdrew from Russia.

LONDON, August 27.

General Denikin writes to the *Times* indignantly denying the statement in Lord Curzon's correspondence with the Soviet, to the effect that Lord Curzon used his utmost influence with the General to abandon the contest, promising to do everything to ensure peace while stipulating for the safety of the personnel of the White forces and the Crimean population.

General Denikin continues the Curzon note, "has decided to follow this advice and leaves Russia" resigning the Command to General Wrangel.

Denikin's repudiation affirms that he never had any dealings with Lord Curzon and when he withdrew to the Crimea it was to maintain the struggle to the best of his ability. His retirement from the Command was due to reasons wholly independent of Lord Curzon. He has always been, and remains, of opinion that it is necessary to fight the Soviet to the end for the preservation of Russia and Europe.

Disclosures damaging to the reputation of M. Kameneff, the Bolshevik Envoy in London, are coming out through Russian correspondents who affirm that M. Kameneff, whose real name is Rosenbaum was tried in 1915 for inculcating defeatism among the Social Democrats in the Duma and sentenced to exile in Siberia. One correspondent states that Kameneff's wife came to him imploring him to work for a mitigation of this sentence, to save him from despatch to Eastern Siberia. A high official who was approached conceded the request, but producing the prisoner's record expressed surprise that any one should ask leniency for such a scoundrel. M. Milivkoff, author of the recently published treatise on Bolshevism, says he was present at the trial and speaks of Kameneff's pitiable attempt to dissociate himself from those whose crimes he had inspired.—*Pioneer*

(ASSOCIATED PRESS.)

The following is published in the current issue of the *Gazette of India* Foreign and Political Department:—Permanent salute of nine guns is granted to the Nawab of Banganapalle.

Education Department—Captain S. R. Rao, I. M. S., is appointed Deputy Sanitary Commissioner.

The Coal Crisis.

Situation not Critical.

Opinion on Rumours.

(REUTER'S.)

LONDON, September 1.

Although the *Evening News* declares that mediation has been rejected the Railwaymen and Transport Workers to-day decided to strike with the miners, in the event of latter's striking. It may be pointed out that these alarms are likely to be recurrent during the next few days. They will really be due to the Triple Alliance manoeuvring for a strategical position. Neither transport workers nor railwaymen, according to their constitutions, can be called out at a moment's notice. Transport workers, comprising mainly dockers who are most hostile to going to extremes, must hold a ballot before striking, while the Railwaymen must refer the question to the Delegate Conference. Both would cause at least ten days delay. Meanwhile official circles do not regard the situation as sufficiently critical for the Premier to curtail his holiday.

(ASSOCIATED PRESS.)

Homeward Passenger Traffic.

A Press Communiqué.

SIMLA, September 3.

A Communiqué says:—In June last the Government of India consulted Local Governments on the subject of the homeward passenger traffic in the spring of next year. The Secretary of State had previously been asked whether any form of passage control could be introduced at home, but Local Governments were asked to consider whether control should be exercised over the allotments of berths in India, on the assumption (1) that a large number of persons had been disappointed of berths this year and that the demand for accommodation on Homeward bound steamers next spring would in consequence be abnormally large and (2) that at the same time there would be an exceptionally great influx of tourists into India in the ensuing cold weather in connection with the visit of His Royal Highness the Prince of Wales.

The replies to this letter have now been received. Local Governments with one exception are in favour of control. Commercial opinion is divided, but on the whole is against control.

Circumstances however have altered materially since the above letter was written. In the first place, apart from the fact that the visit of His Royal Highness the Prince of Wales to India has been postponed, the steamship companies at home have agreed to exercise and are exercising a strict scrutiny over applications for outward passages to India during the next few months and give priority in the allotment of berths to persons who are able to prove that they have an adequate reason for desiring to come to India. Moreover, the Peninsular and Oriental Steamship Company have agreed to exercise a somewhat similar system of control in India over applications for accommodation in steamers leaving for the United Kingdom during next spring. Applications for accommodation received from persons residing out of India will ordinarily be refused and in this way the danger of mere tourists receiving berths in preference to persons resident in India who require to go Home for reasons of health and recreation, or for other valid reasons, will be averted. Further all persons who apply for accommodation on Homeward bound ships next spring will be required to fill up a form and to state when they last returned from Home and what their reasons are for desiring to go Home.

The information thus applied will enable the company to exercise some discrimination in the allotment of berths, but ordinarily berths will be allotted in order of priority of registration and this will be the main principle followed.

It is hoped that other steamship companies in India will adopt a similar system. It is hoped that these arrangements will prevent a recurrence of the state of affairs which in the spring of the current year, aroused some dissatisfactions.

The shipping position has improved materially in two important respects. The Peninsular and Oriental Company are now working on a programme which has been worked out for some months ahead and one of the main difficulties with which they had to contend last spring has thus been removed. Moreover, they hope to be able to place on the Home run much larger steamers than were available in the earlier months of this year.

Statistics also shows that a far larger number of passengers were taken Home from Bombay and Karachi in the first six months of this year than at one time seemed probable. The figures which have already been published show that nearly 10000 persons sailed for Home from Bombay and Karachi in the first six months of this year against slightly more than 8000 in the corresponding period of 1914 and it is doubtful whether they carry over the next year will be as great as was feared in June. Moreover the Peninsular and Oriental Company which as already mentioned will be working on a much longer programme and Oriental Company which as already mentioned will be working on a much longer programme and which will be able to offer applicants berths on steamers timed to sail several weeks ahead, propose to revert to their prewar system of demanding a deposit from all persons to whom accommodation is definitely offered. It will thus be seen that the Peninsular and Oriental Company (and it is hoped the other steamship companies also) are in a position in many respects to revert to normal working and this being so the Government of India have decided that it would be a mistake for them to interfere further than they have already done, by inducing the steamship companies at Home and the Peninsular and Oriental Company in India to institute their own system of control. At the same time they desire to repeat the warning which was given last year and unfortunately neglected. Even before the war more people applied every year for accommodation in Homeward bound steamers in March, April and May, than there were berths available. Whatever action is taken the same state of things is inevitable next spring and the public is strongly advised whenever possible to book accommodation on steamers leaving India before March.

Collaboration with Bolsheviks.

Offer Rejected by Germany.

Foreign Minister Explains

(REUTER'S.)

LONDON, September 2.

BERLIN.—Speaking in the Foreign Affairs Committee of the Reichstag Herr Simons, the Foreign Minister disclosed that he had been urged to collaborate with the Bolsheviks against the Western Powers and thus break bonds imposed by the treaty of Versailles. After mature reflection he had rejected the course because, in view of the defenceless state of the country, Germany would immediately become a theatre of war. On the other hand proposals had been made to Germany to make common cause with the Western Powers against Russia. This however was also impossible. No power, warring against the Soviet Russia, need count on Germany's support. Statements that Germany had concluded a secret agreement with either Russia or Poland were absolutely false. All negotiations with Poland for the purpose of settling frontier questions, had been public but quite fruitless, and considerable amount of ill-feeling had been generated.

Oil Fuel Locomotive Trial.

LONDON, September 1.

A three hundred ton train made a demonstration run from Euston to Birmingham drawn by a North-Western express engine, fitted with Scarab oil burning system, invented by Col. F. E. Macdonald who devised and applied it when on active service in Mesopotamia. A large number of distinguished engineers travelled in the train, including Col. Macdonald. The Scarab burner affords great economies, compared with the use of coal.

Condition of Lord Mayor.

Satisfactory Report.

LONDON, September 2.

The satisfactory report given of Macsweney by the Home Office physician raises the question whether the Lord Mayor is now taking nourishment. The belief that he is doing so is strengthened by the behaviour of the Lord Mayor's chaplain, who was wont, when leaving the prison after his daily visits, to spread alarming statements, but who last night refused to speak.

(ASSOCIATED PRESS.)

Pudukotah News.

PUDUKOTAH, September 3.

The nineteenth session of the Representative Assembly met to-day at 2 P. M., at the Darbar Hall, Public Offices, at which there were present, among others Mr. Burn I. C. S., Mr. V. R. Durai Rajah and Mr. G. Ganapathy Sastriar (members of the State Council).

Mr. Sidney Burn in welcoming the members made a brief speech surveying the agricultural outlook of the state and the situation created by the rise in prices of food stuffs and other necessities of life and also activities of various departments during the fasli. Touching the question of establishing village panchayats he said that they were strongly in favour of the establishment in villages of agencies to attend locally to local needs. No central department of Government could do this work; if it could it would be monstrously expensive and wasteful. But the question was what kind of local bodies were to be established and what powers and duties they should have. They had to find out what would suit the environment and atmosphere of their own villages. He suggested that the best hope of success lay in developing such institutions of germs of institutions as they found already existing. The first essential was to get the villagers themselves interested and until they were interested there was no hope of progress. Passing on Mr. Burn said:—Following the procedure of this assembly we propose to take the answers to the questions to-day and discussions on various subjects to-morrow. There is however one subject which it will be convenient to discuss to-day and that is the question of the Legislative Advisory Council. In response to your suggestions and requests we recommended to His Highness that the scope and powers of the Legislative Advisory Council might be increased. His Highness has been pleased to say that this is an excellent move in the right direction and has commanded as follows:—(1) That the number of non-official members may be raised from four to six of whom four may be elected by yourselves, one for each taluk and one for the town and two may as at present be nominated by His Highness. (2) That the members may be permitted to bring forward for consideration such bills as they consider it necessary and expedient to have passed into law. (3) That all bills intended to be passed into law should be placed before the Council, with two Provisos, viz. (a) that Emergency Regulations may be passed without introduction into the Council and (b) that the State Council reserve the power of vetoing any bill passed by the Legislative Advisory Council.

Sir George Lloyd at Surat.

Appeals for Co-operation.

BOMBAY, September 3.

H. E. the Governor, in opening the Sarvajanic College at Surat yesterday evening, referred to the wonderful past history of Surat, and made a passionate appeal for co-operation. His Excellency said:—Let us march on together, not with non-co-operation, but with absolute co-operation, British and Indian, all together to help forward in the great work that shall bring India as a self-governing dominion under the British flag. Keep your balance, keep your judgment, keep your nationalist patriotism alive, keep your loyalty to the great organisation of the Empire alive. If that is done, I have no doubt as to the future either of the Empire to which we all belong, or to the vast possibilities of this great country.

The following is notified in the current issue of the *Gazette of India*:—The leaflet called "British barbarities in India" published by the *Young India* in New York has been proscribed.

The Special Congress.

Opening Day.

Mr. Chakravati's Welcome Address.

(ASSOCIATED PRESS.)

CALCUTTA, September 4.

At to-day's Indian National Congress, Mr. B. Chakravati Chairman of the Reception Committee in welcoming the delegates, discussed at great length the Congress Sub-Committee's Report and Hunter Committee's Report on the Punjab affairs. Considering the Montagu despatch and Parliamentary discussion subject, he said he was disappointed of the justice and good faith of British governing classes, a nation in leading strings is a nation in helotage and that for all justice, strength and help in evil, one must look within and not without. Speaking on non-co-operation he said they were united on the principle of non-co-operation, but it was the details of policy which really counted. He was not clear in his mind about these details. It was however obvious that the remedy to be accepted must not be of a tentative nature. In conclusion he demanded wholesale withdrawal of Indian troops from Mesopotamia, protested against the ignominy of Indian troops conquering a country from which their own people would be kicked out as soon as it had been made safe for the white races.

Officer's Suicide.

BOMBAY, September 3

Lieut. F. Dardle, of the Second Battalion, 22nd Punjabis committed suicide by firing a revolver in his mouth whilst driving in a taxi car opposite the Churchgate station on Queen's Road at 10.40 last night. The deceased came to Bombay on the 24th ultimo and had since been residing in the Taj Mahal Hotel. About 10.30 P.M. yesterday he got into a taxi car at the hotel, and after driving as far as the opera house, told the driver to turn round and take him back to the hotel. Whilst the car was opposite the Churchgate station the driver heard the report of a revolver, and on turning round saw the officer asleep, as it were. He took the car to the Colaba Police Station, where the deceased was found dead, and a six chambered Colt revolver was lying between his feet. There was only one cartridge in the chamber, which appeared to have been recently fired.

The body of the deceased was removed to the morgue and inquest held by the Coroner to-day. Captain T. P. Roper of 11th Rajputs said that the deceased shared room with him for thirty six hours at the Taj. The witness last saw him alive at 10.30 P.M. yesterday. He was very quiet and reserved and slept much during night. He said he was going home being demobilised. The witness understood from deceased's manner that he was not pleased about going home.

The deceased's bearer said that he had been nine months in his service, but noticed nothing strange in his behaviour.

The taxi driver next gave evidence describing how he discovered the suicide.

The medical evidence also having been tendered the jury returned the verdict that the deceased's death had been caused by having shot himself in mouth with a revolver.

The Fiji Question.

Detailed Inquiry Urged.

BOMBAY, September 3.

The Secretary of the Imperial Indian Citizenship Association has addressed Sir George Barnes, member for Commerce, Government of India on the Fiji question. The letter states that the Committee of the Association, after careful consideration of the papers relating to the recent Fiji disturbances, consider that the Fiji Government were not justified in treating the meetings of Indian Labourers as meetings of rebels and their acts as acts of open rebellion and in taking drastic measures as wholesale arrests, heavy punishments and serious restrictions on movements to which large number of Indians were subjected. The Committee urge upon the Government the need for a detailed enquiry into the occurrences and suggest that if the Government should be sending out soon a Commission to enquire into labour conditions of the Colony it should be asked to enquire into the Fiji occurrences also. The commission should be representative in character and include at least two competent Indians. The Committee also urge the Government of India to press for either trial of Mr. and Mrs. Marital for any offence by the Fiji Government or restoration of liberty to them.

Crown Prince of Siam.

SIMLA, September 3.

According to the present arrangements the Crown Prince of Siam will arrive in Calcutta on 5th October and reach Simla on 6th October. He will remain here for a few days and then proceed to visit Peshawar, Rawalpindi, Delhi, Lucknow, Cawnpore, Jubbulpore, Saugor, Agra, Bombay and Madras and will leave Calcutta about 23rd November for Rangoon and Moumein. H. R. H. will be the guest of Government during his stay in India.

Madras Labour Problems.

COTACAMUND, September 3.

In view of the attitude adopted by the Central Labour Board the Madras Government have abandoned the proposal to appoint a committee containing representatives of the employers and of organised labour to enquire into the problems affecting labour throughout the Presidency. The Commissioner of Labour will report the measures for obtaining information on the points which were referred to the Committee.

Calcutta Defamation Case.

CALCUTTA, September 3.

To-day before the Second Presidency Magistrate an application was made on behalf of the Hon'ble Fazlul Haq, Member, Bengal Council and High Court Vakil, against Babu Panch Cowrie Banerjee, the Editor of *Nayak*, a vernacular daily at Calcutta, on a charge of defamation. It was alleged that the accused published ironical insinuations against the petitioner in connection with the petitioner's marriage, and published a cartoon and allegations against the petitioner and his wife. The Magistrate issued summons and a search warrant for the seizure of the manuscript and block.

The Kutchi Memon Bill.

Sir William Vincent's Speech.

Difficulties Explained.

(ASSOCIATED PRESS.)

SIMLA, September 3.

Speaking on Mr. Jaffer's motion for referring the Kutchi Memon Bill to the Select Committee, Sir William Vincent said:—My Lord, I think the name of the Hon'ble mover will always be associated in the minds of many members of this Council with this Kutchi Memon Bill of his. It is probable that the members of this Council, after the exhaustive discussion which we have heard on this Bill from the Hon'ble member, are now better informed on the characteristics and customs of this interesting and important community; and I do not think that there is much left for me to add. The Home Department, of course, have a great many notes and references about the subject, but I do not think that the members of this Council generally have had such detailed information placed before them with such authority before. The position of the Government in regard to this Bill is really somewhat difficult. There is a demand for a change in the law by a large majority of the community. Although I do not accept the representation of opinions put forward by the Hon'ble mover as entirely comprehensive, they are accurate so far as they go, but owing to some reason he has quoted the opinions which favour the bill. The Government are naturally sympathetic towards a bill affecting a community when the large majority of that community wish to change the law, and it is indeed a very unfair system under which, as was said once by an Hon'ble colleague of mine, "a live Muhammadan becomes a dead Hindu" that is, men are Muhammadans so long as they are alive, but as soon as they die their estate descends according to the Hindu law of inheritance. At the same time there is not absolute unanimity among the persons consulted as to the desire for this legislation. For instance, in the *Burma Opinion* which is quoted, Sir Abdul Currim Jamal, who is a very important person there, I believe, qualifies his opinion about the bill by saying it ought to be permissive and not obligatory.

The Hon'ble Mr. Haroon Jaffer:—"He is not of the Community."

I am sorry that even after the informative speech of the Hon'ble member I was not aware of that. Then Mr. Moledina says that for centuries these Kutchi Memos have been governed by the Hindu law of intestate property, and he contends that the application of this law would not at all interfere with performing the ceremonies, and states various objections to adopting the Muhammadan law of inheritance. There are a certain number of other opinions which are equally opposed. Mr. Moledina, the Hon'ble mover tells me, has since changed his opinion. All I can say is, that I have no official intimation of that, nor do I know the circumstances in which that opinion was changed, but the Government's feeling about this bill is that it is drafted, in two respects at least, in very wide terms. In the first place, though it is a minor matter, it overrides all family custom. Now members of this Council will agree that it is a very dangerous thing to do, having regard to the extent to which family customs prevail in many cases. I do not know how far these family customs refer to inheritance, but certainly the wording of the bill does not prescribe any such limitation. The real point of objection however, is that this bill makes it obligatory on all Kutchi Memos to adopt the Hanafi Muhammadan law. Now this is without any regard to the vested interests of persons already in existence. It is without any regard to the personal wishes of individuals, and I think that any lawyer in this Council will see that there are objections to changing the personal law by which an individual is governed without giving him any option in the matter. It is also very well to say that A.B.C. and D. all want this, but that is no reason why E. and F. should be made to take it up whether they like it or not. That is the position which I wish to make clear to this Council. There is of course, also this difficulty to which I referred, that the Bill will not apply to Indian states. It is a matter for serious consideration whether Kutchi Memos in British India should be subject to one law, and in Indian states to another law. That is a position that might create very great difficulties in practice. It may be found possible to avoid the dangers arising out of the obligatory character of the bill. It may be possible to secure the main objection that I have to its obligatory character. The Government of India are, however, prepared to allow the bill to be referred to the Select Committee on various specific vested interests, particularly with regard to family customs, and if the Committee think fit it goes really without saying, but I want to make it clear that they have every liberty to recommend that the bill should be republished, in which case it will come up in the ordinary course of business before the Reformed Councils. It will have to be reintroduced in the Reformed Councils and passed there, subject to those conditions which I think, will appear to everyone who is really not perhaps prejudiced by overzeal in favour of the bill. The Government of India are prepared to accept the motion of the Hon'ble mover.

H. E. the Governor of Bombay accompanied by staff returned.

The Mail Steamer *Devanha* which left Bombay on 14th ultimo, arrives Marseilles on Thursday 2nd instant.

The Anchor Line *Nassilia* homeward bound, arrived Marseilles on 2nd instant.

In response to pressing requests from all parts of India, Dr. Rash Bihari Ghose, who is now in Simla, has decided to stand for a seat on the Council of State, representing the Non-Muslim electorate of Western Bengal.

The Burma Government have appointed a police court interpreter in Tamil and Telugu as a special officer to enquire into the economic conditions of Indian Labour in Burma. He will be attached to the office of the Inspector of Factories.

Over 320 viss of opium, consigned from the Sham States, was seized at the Rangoon goods yard on Wednesday evening, having been concealed in condensed milk tins, and placed in bags of soap nuts. No arrests have been made.

Latest Telegrams.

(Reuter's Agency.)

(Un-corrected.)

LONDON, September 2.

Mr. Balfour replying to M. Kameneff's note of August 26th, expresses gratification that the Soviet has renounced the demand for the creation of Polish Workers, Militia, but denies that the British Government ever recognised that the limitation of Polish army to fifty thousand men was a just peace condition. The British Government merely declared that this condition would not be considered sufficient ground for active intervention. Mr. Balfour regards the Soviet's statement that the proposed Civic Militia was a concession to Poland as evidently just, but a jest intended to disguise the true character of the Soviet diplomacy and certainly requiring an explanation owing to the Soviet concealment of the intended nature of the Polish Civic Militia which concealment is now admitted. The British Parliament which at the adjournment was most anxious about the Polish situation separated under impression that Poland would neither lose her national independence nor her legitimate frontier. Parliament and the country were certainly deceived and the reason for this may be conjectured out has not been avowed. Dealing with Tchitcherins suggestion, that British objections in this connection were due to the fact that the Civic Militia must be composed of workmen. Mr. Balfour declares that this is an error; the objections would have been as strong if the Militia were to have been composed of millionaires. Finally as regards Tchitcherins comparison of conditions of wage earning populations of the Soviet Russia and Britain, Mr. Balfour says he does not doubt that there are inequalities in Britain which do not now exist in Russia. Observing that he has never for a moment questioned the complete efficacy of the Soviet methods for making rich men poor, but that he fears in more difficult task of making the poor men richer the Soviet has failed.

It must not be assumed that the decision of the miners to hand in strike notices, means, that strike is inevitable, for notices do not expire before the September 25th and much may happen before then. Although it is stated that there will be no peace move or compromise by the miners, it is considered certain that other trade unions, particularly the Parliamentary Committee of the Trade's Union Congress which is meeting in Portsmouth next week will make desperate efforts for peace and that, following the example of the railway strike, a negotiating body to meet the Government will be appointed. The situation therefore though grave and critical is by no means hopeless.

WARSAW.—The Soviet has accepted Riga as the venue for renewing peace negotiations. The head of the Soviet delegation will be citizen Joffe. The Soviet has demanded certain guarantees respecting immunity for the Ukrainian delegation and the Right to unrestricted communications which the Polish Foreign Minister Prince Sapieha has taken steps to secure. It is understood that peace negotiations will be resumed in the course of the next week.

LONDON, September 2.

A Special meeting of the Parliamentary Committee of the Trades Union Congress has been called at Portsmouth tonight, to discuss the threatened coal strike.

LONDON, September 3.

PARIS.—A message from Berlin states that Foreign Minister Soman has informed the French Ambassador that Germany accepts all the French claims to reparation in connection with the Breslau incident.

LONDON, September 2.

Crisis in engineering trades has arisen through the electricians and employers dispute whether the foremen must be members of Electrical Trades Union. The foreman of Cammell Laird Works, Sheffield resigned from the union. The men demanded his dismissal failing his rejoining the union, the employers refused to dismiss him and issued the lockout notices for September 4th. During the negotiations, the Ministry of Labour intervened; but this evening, a collapse of negotiations is announced, consequently the employers' lockout will come into operation on Saturday. The seriousness of crisis is due to the fact that the electricians are the key men to many industries and consequently the prolonged lockout will ultimately cause stoppage to the whole engineering industry.

LONDON, September 3.

A telegram from the Polish sources, dated the September 1st, says that in consequence of Soviet mobilisation orders, the Ukrainian peasants have revolted and are forming guerilla detachments which are marching against the towns which are at the headquarters of Bolsheviks. It is stated that the provinces of Kharkoff, Kherson, Kieff, and Ekaterinoslav are in the midst of civil war which is extending to Volhynia and Podoli, also that similar movement has broken out in the neighbourhood of Odessa.

LONDON, September 2.

A Polish Communiqué says that Budienny, after advancing beyond Zamosa, was attacked by Mr. Haller's army group in rear and finding himself surrounded, he began to retreat. He undertook several cavalry charges despite enormous losses in his endeavour to force the passage through; in course of fighting Mr. Budienny's army was destroyed with the exception of a few detachments. Retreat is completely disorderly and the pursuit continues. The War booty is great. Among the Bolsheviks killed are two Brigade Commanders and twelve Commissaries.

The Police and Military set fire to the town of Ballaghadareen as reprisal for two policemen shot dead there last night. Practically the whole main street was destroyed. There have been sensational reports of vast captures of farms and captures of arms and ammunition in police raids in Belfast; but it is announced officially that only one rifle and 160 cartridges were seized. Belfast generally is quiet to-night. Incendiarism has practically ceased and the general situation is well under control, the chief trouble at present is intermittent sniping in the back streets the police and military are busily engaged in dislodging snipers.

నిజాంపట్టణము హా ర్లం.

కుమరయ్య అందు రామచంద్రా,
(2422) వాడి వశీకర్త.

అంజుమాని.

ఇస్లామాల్ మస్లిమున్.

ద్వితీయవార్షిక కనికరీకృతము.

మొన్నటి సాంఘికము 'మహమ్మదీయ' 5 గంటలకు ప్రభుత్వముగ జరిగినది. గౌ. భాగవదాచార్య వాణి అబ్దుల్లా చావీ కాశమునకు సాహెబులచేత గౌరవము (ఉద్యోగ) గౌ. ఎఫ్. ముహమ్మదాచార్య, డి. బి. కరాంతులము వారు మాన్యును. పైందవక్తములుగూడ సభ్యులైవచ్చిరి.

సంఘాక్షరము.

విద్యాగంధము లేనట్టియు ముసల్మాన్ సంఘమున మనకలదియున్న ఇతరులను ప్రోత్సహించు విద్యను గలపి నుభవనములను గడుపుకొనుటలు చేయుటయు వారికి మృదావ, సాంఘిక విషయములందు ప్రభోధమును కలుగజేయుటయు ముఖ్యద్దేశము. ముసల్మాన్ కొంతవేలవేలవేల చదువుకొనటకు వీలు లేని వారలకు (కార్మికులు) రాత్రిపాఠశాలలను నియమించి చదువును మరితర విషయములను బోధించుచున్నార. విజయగిరి వలసగువారికి చదువు కొనటకు ప్రోత్సహము అతియెక్కు నీజులుచున్నది. ఇస్లాము మతసిద్ధాంతములను గూర్చి మతబోధకుల అవకాశముల నిచ్చి బోధనము కలుగజేయుచున్నార. కాల వికాసము చేగాని విమర్శకులైనవారిని మరల యుజ్జామార్గముల ననుసరించి శుద్ధిపరచునట్టి దీక్షనును సంపాదించుకొనటకు గూడ సహాయమునకర్పటకు ప్రోత్సహించుచున్నార. సామాన్యులగు బహుళములకు దుకాణములలో పాఠ్యములను గట్టుకురకభోజనముల కొరక కొనితములను ఇతరులకు అమ్ముచుకొనించుటకు ఏర్పాటులను జేసిరి. అట్టికాగితము అవకాశించబడినచో ఉపయోగించువారికి కడు గూడ విధించుటలు కావన మేర్పడినది. ప్రస్తుతము ఆరు రాత్రిపాఠశాలలు వీరిచే పోషించబడుచున్నవి.

కార్యక్రమము

అధ్యక్షులు వ్యాఖ్యానము 30 అబ్దుల్ రహిమ్ సాహెబుగారికి స్వాగత మొనర్చిన పిదప కొంతసేపటికి కొన్ని వక్తములు చదువబడినవి. వార్షిక కనికరీకృతము ఉద్ఘాటనమునకు సంఘముయొక్క కార్యదర్శి చదివెను.

సంఘము చేసిన

మనవి ప్రకటించుచు ఉద్ఘాటనమునకు మహమ్మదు సాహెబులచేత (ఎం. ఏ) గారు మాట్లాడిరి. తదనంతరము వీరిననుసరించి సమర్థుడైన అబ్దుల్ ఖాదర్ సాహెబులచేత మామూలగారు (ఎం. ఏ. ఎల్. టి) గారు ప్రకటించిరి.

అధ్యక్షులు.

ప్రస్తుతము రెండు ముసల్మాన్ బాలికలను అభివృద్ధిచేసిరి తెచ్చుటకు ప్రయత్నించవలయుననియు, విద్యను ముగిసి ఖైదవాసమునకు, కార్మికులకును నిర్బంధము చేయవలయుననియు ప్రస్తుతము ముసల్మాన్ సంఘమును ఆవిరించిన అంశ కారమును బారదోలి చూచు బోధన ప్రకటించుటలను జేయవలయుననిరి. ముసల్మాన్ ప్రభుత్వమున ప్రయత్నించిన ఇతరుల సహాయము చేయవలయుననియు లేనివారు ముసల్మాన్లకు సుందరమును నుడిచిరి. ముసల్మాన్లకు లా చాలమందికి ఇస్లామునుగూర్చి తెలియజే తెలియదనియు దానికంతకును విద్యాగంధము లేకుండుటయే కారణమని చూపిరి. ఇతరుల మనచుకున్నాను ఆలగ ద్రోహులకు ప్రయత్నించుచున్నార. ముసల్మాన్ల మేల్కొనవలయును. పూర్వపు దౌర్భాగ్యమును ఇప్పటి కొన్ని కృషిచేయుట వారకులను. దానికి సమయ వారకులమరి. మనకలదియున్న ముసల్మాన్లను ఉద్ధరించుట ఉద్దేశములచే ఇంతవరకు ఉద్దేశము ఆపనిని చేసినవారు వారు కాదు. పూనుకొనిన జయమును కాంక్షలకు ఇప్పుడేపును ఉద్దేశము గూడ

ఈవిషయముపై మనచేయుచున్నందులకు ఎంతయు సంతకమును చూపుచి. చాలవరకు మదరాస్ వ్యాంకులైర్వరకు ఇలాహిం నేటులచేతగూడ భవనములను చేయుచున్నార. క్రియంతులగు ఇతరులగూడ తోడ్పడవలయును. ఇప్పుడున్న పాఠశాలలు చాలవు. సగరమును ప్రతివోటున ఒక పాఠశాల యుండి తీరవలయును. సమాచారసంఘములను పెంకొల్పి పాఠశాలలను పెంకొల్పి వలయును. ఆయా పాఠశాల ప్రాంతములను మున్నవారు పాఠశాలల విషయము ప్రేక్షక వహించి బాలికల అభివృద్ధికి తోడ్పడవలయును. ముగిసి మనకి బోధనవారలకు రాత్రి విద్యను గలవలయును. భిక్షుసాధికలు సామంతివారు (దిక్షుబ్ధాన సమాజము) కరండి వారు, వ్యాస సమాజములగువారు చేయవలయు పాఠశాలలను నడవవలయుననియు అందరూ తోడ్పడవలయుననియు ఉద్ఘాటనమునకు నడిచిరి.

కడకు గౌ. ఎఫ్. ముహమ్మదాచార్య, మరితరులను సంఘమునకు కొంతభవనము విరాళముగ దానము వోగు సంఘమువారి నందనములతో ముగిసిరి.

అధ్యక్షులకు నందనములతో సభ ముగిసిరి.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము
అలోగ్యమును కాల్పనమును పొందుటకు స్వాభావికమైన కొన్ని విధముల అనుసరించుటలనే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమ మైనపుస్తకము అలోగ్యమార్గమును కలుగజేసి కీరసాఖ్యమును, దృఢగాత్రమును, ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము యివాముగా నీయవలయును. పోస్టుచార్జి యుమేమే భరించి పంపెదము నెంటున ప్రాంతకొరడము. (219)
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,
అరవలగ్రామము, కాలము, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాస్.

A SPECIALITY
Fragrant & Dainty
GOVT SOAP WORKS,
CALICUT.

సోమవారము మా కడపటి ప్రదర్శనమును చూడుడు.
పట్వర్ధక్ నర్కసు, రాయల్ మేనేజరి
ప్రదర్శన స్థలము : ఎస్టే నేడు, మదరాసు.
ప్రతిదినము రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రదర్శన మారంభించబడును.
నవంబరునెల 1-వ తేది నుండి 5 వ తేది వరకు ప్రత్యేకపు మాటసీప్రదర్శనము అందును.
రేటు కుర్చీ రూ. 3, 2, 1 గాలరి అలా 0-10-0, 0-5-0.
బాక్సు టికెట్లు, మదరాసు వెస్టుఅండు కంపెనీలో దొరకును.
V. G. Patwardhan, Proprietor, N. D. Marathe, General Manager.

(2282) జాతకము
కాలవినవారు వారి జాతకముయొక్క నక్షత్రము, సరియైన జననకాల ఘడియలు గాని వాగినీ కంఠము వీటితో 1 రూపాయి అద్వాక్కు గూడ పంపియింప జాతకముయొక్క రూపము, స్వభావము, కీరసాఖ్యము, భవవృద్ధి, సాధరసాధరీకృతి, ముక్తిసాఖ్యము, భూలాభము, భూకృషియు, విద్యాభివృద్ధి, వివాహసాఖ్యము, వివరముగా పుర్రుపుత్రుల సంకలనము, క్రతువృద్ధి, రోగము, యుజ్జము, కళకళియు, కళక్రియయొక్క ఆయుర్దాయము, ద్వితీయయోగము, జాతకముయొక్క ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, పిర్మసాఖ్యము, ఉద్యోగము, దీక్షము, లాభము, వ్యయము మొదలగు యాత్రా సంకలములను యింతకు యింతవరకు జరిగిన విశేషములనులను వ్రాసి పంపవలయును. ఈ వ్రాసిన సంకలము సరిగానన్నయెడల, జాతకముయొక్క ఆయుర్దాయము అఖయవరకు జరుగు ప్రతిసంవత్సర ఫలము అవగా మహాదానంతరము గల పూరా జాతకము కాస్త్ర సమ్యక్రముగా రాయడ చేసి పంపించబడును. పూరా జాతకమునకు 5 రూపాయలు చార్జీ చేయవలయును. పూరా జాతకము వ్రాయించుకొనునపుడు రూ. 2 లు అద్వాక్కును చూచుకామవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా రాయడచేసి తక్కిన రూ. 3 లు వి. పి. గా పంపెదము.
— శ్రీ శ్రీ —
జన్మనక్షత్రము మాకు పంపించిన యెడల యెవరికి యెవరకు ప్రశ్న కావలెనో దానికి సరిగా వ్రాసి పంపించబడును. అందుకు గాను 1 రూపాయి చార్జీ చేయవలయును. ముందు జన్మబోవు ఒక సంవత్సర ఫలము వ్రాయుటకు రూ. 1-2-0 లు అగును.
అతెళ్ళ వేంకటశాస్త్రి, వైవజ్ఞుడు, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

Make a Note it.

NOT ON SCAPS OF PAPER
But on the Tablet of Your
Memory
THAT

The Erectruss, manufactured by Messrs. Huston Bros. Co.-of Chicago, U.S.A.; and priced at Rupees Fifteen only only, P. and P. Charges extra, is the only best cure in the world for Impotency, Functional weakness and lack of virility. It is a purely Nature cure, and does away with all internal and external Medicines, and aphrodisiacs, which to say the least, are all bores, but not cures. It is a specialist in it self, and worth it weight in gold. The world renowned Dr. Bier's Hyparaemic Treatment is its basic principle. Detailed Booklet, "Life After Death", telling all about it, free on application for Erectruss (A.P.) Sole Agency in the East, Bataia (India).

ఇండియన్ కామర్సు అండ్ ఇండస్ట్రీస్ కంపెనీ, 40 బ్రాడ్వే మద్రాసు.
పాక్సమన్ స్టీం, రాబ్బన్ ఆయిల్, గ్యాస్ యింజనులు, బాయిలర్లు, నీటిపంపులు, మీటర్లు, లేతులు, బెల్టింగులు, హెల్డర్లు, డాంకిపంపులు, రైస్, దూది ప్యాక్టరీ వగైరా సామానులు యావత్తు విరివిగా నిలవచేయబడును. మీకు కావలసిన సామానులకై మమ్ములను విచారించ గోరెదము.

రాద్రి నిజ శ్రావణ, బ ౬, శనివారము

రావే! రావే!

కలువల కలువల-
గని యలరుచు హిమ-కరుడు కిలకిలని నవ్వెన్.
మలయపవను డలి-
కులవిలసితమృదు మనుమపరాగము రువ్వెన్.
రావే రావే నృదయవిహారిణి!
ననువిదనాడగ తగు నేరమణి?
చెరుకువిలుతుడెరి
వలెనలనిశిత శరావళిశాపమునేనెక.
కటకట! యటువలె
కలిమగుట మది విలసనమెల్లనుమానెక.
రావే! రావే నృదయవిహారిణి!
ప్రియునిటువీడుట తగవే తరుణి!
— సుధాకరుడు.

భరతఖండము

బ్రహ్మశ్రీ జూహూడి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు
శతావధానులు

ఉ. ఎండకు వానకోర్చి తనయిల్లుకులాంగన పుత్ర ప్రాత్రులొం
డొండు నుఖాస్పదంబునెడు నోరిమిపొంతలలోక దుంపరే
తిండిగ వేదవిద్య గడిచెరిచి శిష్యుల బోధనాదృతిక
బొండ్లని దేశవృద్ధి మెయిబుల్లరు విప్రులు సత్తపంబులక.
ఉ. పన్నులఁ బెంపకుండ తమ పాలితలోకుల గౌరవంబునక
కన్నులఁగప్పుకొంచు దమకై మితరక్మిని గొంచు వైభవా
భ్యున్నతి లోటులేక ధనముక జనవృద్ధికి దేశవృద్ధికై
ఎన్నికలేక పెచ్చుమీడ నేమనిచెప్పుదు నాటికీత్రియూల్.

సీ. మెలుపులలో కత్తి మేళవించుచు దీప
మురిరితిగాఁ చేయఁగలిగె నాడు
పొగయొడలను చేసి భూప్రదక్షిణముగాఁ
దిరుగాడఁగాఁకత్తి పరగె నాడు
పంచభూతములపట్టులు వానిలోఁ
బఱచుకొంటును కత్తి కలిగె నాడు
దర్పణాదికపదార్థములు చేసెనునేర్పు
గలయంత్రకాలలు గలిగె నాడు
ఓనఘటసత్తువల వాని యుచితభంగి
మార్పుకొనుపద్ధతులు వృక్ష మనఁగ నేమి
దీనిపని యేమి యనుచును బెలియఁగలుగు
గ్రంథములు భారతావనిఁ గ్రారె నాడు.

సీ. నీళ్ళవై రాళ్ళను నిల్పి నేతువు గట్టు
విద్యలన్నియు గల్గి వెలసె నాడు
కొయ్యతో నేసికకొమ్మతో నితరదం
తములతో వస్తువుల్ దనరె నాడు
కాలమానముల వక్కాణింపఁగలిగిన
ఘటికాదియంత్రముల్ గలిగె నాడు
ప్రతితో నారతో పలువిధంబులు గాఁగ
నేసెడుయంత్రముల్ నెగడె నాడు.
కోమములతోడ పట్టుతో కోమలంపు
కాలువలను దువ్వలను లిచ్చానుసరణి
పుట్టములు నేయగాఁగల్గె భోగభాగ్య
ములకుఁ దనపేరు మొదలుగాఁ గలిగె నాడు.

సీ. పరులకై మేనిలోపలి నెమ్ముల నొసంగు
నట్టి పరోపకారాధ్యుఁ డుండె
కన్నుద్వసిరేడఁ గానకుండనియెద్ద
దీని గంగ దెచ్చిన ఘనుడు కలిగె
సృష్టికై ప్రతిసృష్టికై జేసి బ్రహ్మాదుల
మెప్పు గాంచినయట్టి మేటి యుండె
భూమి నిస్సారమై పోయిన, పోరాడి
యన్నింటి పిలికిన యనఘుఁ డుండె
తను వలచి తన్ను వలచిన ధన్యరాలి
పరుల వరియింపుమని దూత్యభావ మూని
వారి పంపిన నడచిన ధీరుఁ డుండె
భారతావని భాగ్యంబు పండె నాడు.

బలవాది రాణి

వినియుండు రెన్నెన వీరులకథలు!
సాధుమరాటిల సాహసకథలు!
దండుమరాటిల దౌర్జన్యకథలు!
వనితమరాటిల వనరై నకథలు!
ఆఱుమరాటిల యదృశకథలు!
కాని నేడెప్పెడి కథవంటి కథలు,
వినియుండ రనిచెప్ప వింతకాదయ్య!
వినుడు వినుడయ్య! నే యుదులేల?
* * * * *
బెలగాముమండల వలయమునందు
బలవాదియను చిన్నపట్టణ మొకటి
గ్రాలుచునుండును ఘనకీర్తితోడ
శత్రుభీకరమైన కాళ్ళకత్తి
చంద్రికలచ్చట జాలువారెడను.
* * * * *
పట్టణమది చిన్నపట్టణ మయ్య
కోటచిన్నది మట్టిగోడలే యయ్య
నేలుచుండెడి దొక్కయెలనాఁగ యయ్య
'బలవాది' యనుపేరఁ బరగుట నేమొ
బలవంతులకుఁ బ్రకృతమై యయ్య.
* * * * *
పతి శివాజీధర్త పతిపేరు వినని
పామరులైనఁ గన్నట్టకయ్యంద్రు
అతనిపేరు వినిన యడవిజంతువులు
కూడ నెమరుమాను. గొప్పవాఁ డతఁడు
ఆతఁ దొకపరినిఁ గర్ణాటకధరణి
నంతట జయమొంది యానందమునను
వార్ధకదశ విజావరపురిఁగొట్ట
మదిసెంచి మెల్లన మనుజులఁజేర్చి
సాధనసామగ్రి సమకూర్చుచుండె.

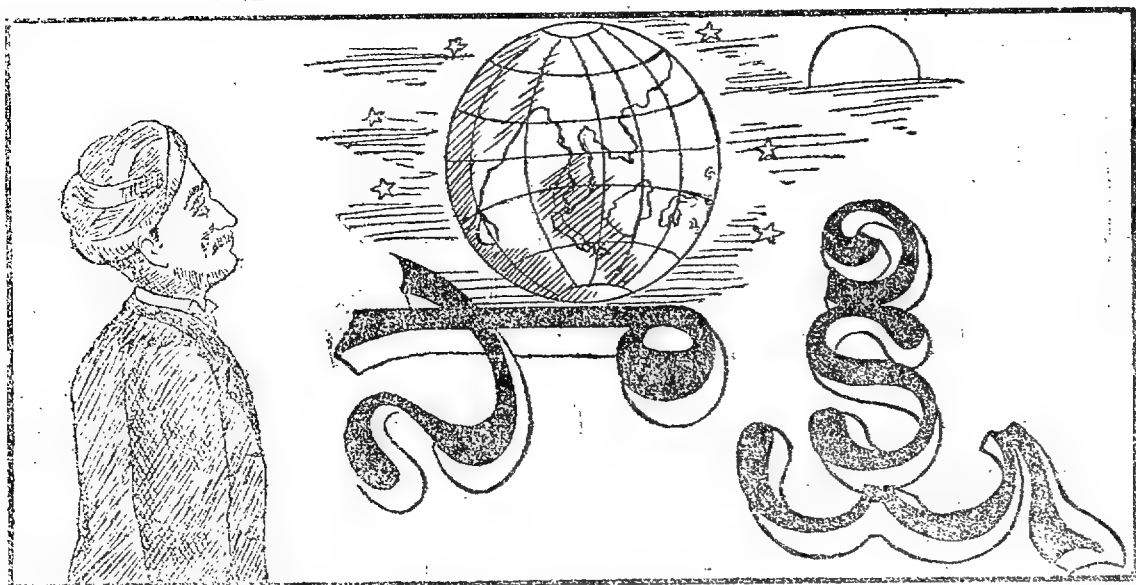
* * * * *
అతనికయ్యెంబు లన్నియుఁగూడ
నలభితపతిచాల నాహారములును
నాయుధంబులు మందులన్నియుఁ జేర్చి
వృషభరాజంబుల వీపులఁబెట్టి
"బలవాది" మీఁడుగాఁ బయనంబునేసె.

వృషభరాజంబులు వెడలుచుండఁగను
ధూళిధూసరములు దుమ్ములులేచె
గగనభాగంబెల్లఁ గప్పుకొనంగ
వంతట 'బలవాది' నుండు దుర్గంపు
బురుజులరక్షించు పురుషులుమాచి
పరులనైన్యం బిటఁ బరలెంచెనంచుఁ
గోటలో నున్నట్టి కోనులిఁ జేరి
యేలికయగు రాణి కెఱిగించి రంత!

* * * * *
తోడఁక్రిక్కినతాచు తోడెడుపగిది
కరవాలమునుచేతఁ గదిసి తాబట్టి
"చెప్పుఁగవచ్చిరా చెనఁటులు మీరు?
పురుషులుకాకొక్క బుగ్గలమీస
ములు పెంచనేటికి! మూర్ఖులు మీరు
గడియలోవారలఁ గదిసిబంధించి
కోటకుఁ దేకుండఁ గుయ్యిడవచ్చి
నారలు మీ రాఁడువారలఁబోరె.
"అఁడుది కద మీర లోడిపోఁగలరు
వైరంబుమనకేల బవరంబు లేల?
అని మిమ్ముజోకొట్టు ననుకొంటిరేమొ?"
అనుచుఁబల్కెనుగోప మచ్చుపడంగ
వక్షస్థలంబులై వదనమంతటను
రక్తకాంతులుగ్రమ్మి రహవలాడె
కోవకసాయత రుచిరంపునేత్ర
యుగ్మంబునందలి యరుక కాగులకు
మండినత్రోధంబు మంటల నెగయ.

* * * * *
భటులెల్లవెంటనే పటుశస్త్రములను
ధరియించిపోవయు ద్దమనకునపుడె
లేచిరి పులిమండ లేళ్ళనుజూచి
తోకలఁద్రెకత్తి తోతెంచుపగిది
కొందఱుబురుజులఁ గూచుచుండుటకు
కొందఱు గరిసెల కోలలూనుటకు
కొందఱుశత్రులఁ గూల నే యుటకు
కొందఱువార్తలఁ గూర్చుచుండుటకు
కొందఱాహారము లందఁజేయుటకు
నందఱు నన్ని కా ర్యంబులఁ జేయ
నేర్పాటులన్నియు నేర్పుతోజేసి
వైన్యాధిపతికోటఁ జరచర వెడతె.
వర్షవలేల వివరణంబు లేల శి
వృషభంబు లెల్లను వెంటనే కోట
లోనికిఁ జేరెను లోలాక్షి వినుచుఁ
దనభటులనుమోడ్చి ధనములందీయ
విని యలవీరాధిపిరుడొ ఛత్ర
పతి పండ్లుకోపానఁ బటపటఁగొఱక
* * * * *

"రారాజు లెల్లరు ప్రాణాలుపోవ
ధిరీ మొగలులెల్ల డిల్లిపోవంగ
మేచ్చమృగావళి మేనులువడఁక
పింహాననంబులు చెందాడినట్లు
రత్నకిరీటాల రాజంగణట్టి

విజ్ఞప్తి:—ఇప్పుడు సారస్వతానుబంధమునకు క్రమముగ వ్యాసావళి వ్రాయుట కంగీకరించిన విద్యార్థులు కొందఱేర్పడియున్నారు. ఇంతటిచుండి శ్రీశీతాపురము రాజావారియాస్థానకవులును, పెక్కు నాటకముల జనరంజకముగ వ్రాసినవారును, ఆంధ్ర కాళిదాసులని ప్రసిద్ధిచెందిన వారు నగు శ్రీ పాను గంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారు “సాక్షి” వ్యాసములు వ్రాసినవారును వ్రాయుచుందురు. ఇందు పెక్కువిషయములు నిరంకుశముగ విమర్శన మొందుననువిషయము వారు ప్రకటించిన “సాక్షి” యను గ్రంథమువలన నాంధ్రులెఱుంగుదురు. సాక్షి రెండవభాగ ముపన్యాసము లిక్కఁబ్రారంభ మగును. సాక్షిసమయోచిత సత్య నిర్ధారణ ములును నాంధ్రలోకము మఱి ల వివరింపదు. వారే కొన్ని చిన్నకథలుకూడ వ్రాయుచుందురు.

ఇదిగాక కవుల చరిత్రము సంపూర్ణముగ సంస్కరించి నూతముగ వ్రాయుటకు చెన్నపురి వచ్చి ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాగారమునఁ బనిచేయు చున్న వంశూరి సుబ్బారావుగారును, జనమంచి సీతారామస్వామిగారు, పారనంది రామశాస్త్రి గారు, శతావధానులు శేషాద్రిరమణ కవులు, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు మున్నగు ననేకులు వ్యాసముల వ్రాయుచుందురు. —సంపాదకుఁడు.

* * * * *
సత్యపురము
27-8-20

ఆర్యులారా! సాక్షి సంఘము దిడిపోయి చాలఁగాలమైనది. జంఘాల కాశ్రి యుపన్యాసములను వినఁ గొత్తూహలముగల మామిత్రు లా సంఘమును దిరుగ స్థాపించుటయే యప్పటినుండియుఁ గోరు చునేయున్నాము. సంఘమునకు మూలద్రవ్యము నూటయిరువది రూపాయలు మాత్రమే యున్నది. ఈ సమాజమునకు లక్ష్మీ స్థానముగ బొట్టయ్యసెట్టి శంకర సన్నిధానమునజేరి నప్పటి నుండియు సంఘమునకు సంపదినము లంతరించినట్లున్నది. ఈ నడుమను గాలాచార్యుల యొద్దనుండి సాక్షి కీలేఖ వచ్చినది.

“సాక్షికి - కాలాచార్యులు నమస్కార పూర్వకముగ వ్రాసినది. సాక్షి సంఘవిచ్చిత్తి మొదలీయార జనార్దన స్వామి యాలయములోని తిరువంటపల్లిలోఁ బెరుమాళ్లకైం కర్యమున నున్నాడనని నీ వెఱిగియుండువు. మతరాధాంత పూర్వపక్షరచనాసమర్థుడైన నగు నేను మహాసాంతరచ్చితా స్పదభోదన రచనా సమర్థుడైనై ప్రకాశించుచున్నాను. శ్రీ భావ్యకాలక్షేపమును జేసిన నేను జిట్టిగారెను జేయుచున్నాను. ఎంబెరుమావార్ దివ్యతిరువదిగళ్ల సన్నిధిని జేయునేవ యగుటచే మనస్సునకు నిడుగ నే యున్నది. కాని ప్రసాద ములఁ బంచిపెట్టు నయ్యవారు నాకు క్షత్రపక్షమువాడగుట చేతఁ గడుపునకు మాత్రము నిండు తక్కువగా నున్నది. దివ్య మంగళవిగ్రహ మగు శ్రీజనార్దనస్వామిమూర్తి కన్నుల తెఱఁ నిండుగ నైన నున్నది.

“ఈ నడుమ మాదేవస్థానపు స్థానాచార్యులవారిని మా యా స్థానప్రభుఁడు స్వామిసేవమండి తొలగించి యా సేవను నా కొనగినారు. స్వామికైంకర్యమునుండి యా స్థానాచార్యుని దప్పించుటకు దైవతమున నొక కారణము కలిగినది. దివ్య స్థలములలో స్థానాచార్యులకు నమ్మాళ్వారి గ్రంథ రాజుగు ‘తిరువాయిమొడి’ని గాలక్షేపము చేయుట విధియై యున్నది.

మా స్థానాచార్యులవారు తమిళభాషయందు వాచకశక్తి లేని వారగుటచేత నా యాచార్యపురుషస్థానమున నేనే భగవద్విషయగ్రంథమును జనువుచుండెడి వాడను. ఇందులకుఁ బ్రతిఫలముగా నా కా పుణ్యాత్ముఁడు వారమునకు నవ్యము నిమిత్త మొకయరణా యిచ్చువాడుక కలదు. ఒకదినమున నా గ్రంథమును నేను జనువుట కవకాశము లేకపోయినది. నావై నున్న పెద్దకుటవానిభార్య వేల్చిచే బాధపడుచుకుటవలన నామెకొఱకుఁ బెందలకడనే - అనఁగా - స్వామినిచేదన కా కుండనే - కొంత చిత్రాన్నము మా యధికారి తీసి రహస్యముగా బంధువాస్త్రమునఁ దనయుంటికిఁ బంపెను. చిత్రాన్న పాత్రము తిరిగి వేళ్లకు దేవాలయములోనికి రాకుండుటచే నా గిన్నెకై యాయన నన్నుఁ దనయుంటికిఁ బంపెను. అట్లుపంపుట వలన నేను భగవద్విషయకాలక్షేప సమయమున నచ్చట లేక పోయితిని. ఎవ్వరో యొకరు చదువక తప్పదు కావున స్థానాచార్యులవారే పుస్తకమునుదెఱచి చదివరి. ప్రసాదము కొంత కొటలోనికిఁ బట్టించుకొని వెళ్లుటకై దేవస్థానమునకు వచ్చిన రాజకార్యదర్శి యాతనిచదువు విని తెల్లఁబోయి కొయ్యయై నిలువఁబడెను. ఆయనకు వాచకశక్తి లేదని యందఁజెఱుఁగనే యెఱుఁగుదును. ఇప్పుడు క్రొత్తగాఁ దెల్లఁబోవలసినపని యెవ్వరికిని లేదు. కాని యందఱు కూడ డిల్లపడి స్తంభించునట్లుగా వాతఁ డాదినమునఁ జదివెను. ఆ పుస్తక మాతఁడు తెఱచిన వోట నొక యచ్చుకాగితముండెను. అది యాపుస్తకములో నిది కాదని యాతఁడెఱుఁగక చదువ నారంభించెను. అట్టిఱుఁ గకపోవుటకుఁ గారణం మేమో యిదివఱకుఁ దెలియలేదు. అది కేవలము జన్మసిద్ధమైన యజ్ఞానము కాదు. విద్యానిహితవలన దట్టపడినతామసము కాదు. నిద్రావస్థకాదు. ఏమో! ఎవ్వరును జెప్పజాలరు కాని అప్పుడప్పుడతఁడెట్టి మైమఱుపుగలిగి యుండు ననిప్రవాద మున్నది. ఆతఁ డాపుస్తకమును దెఱచి దానిలో నున్న వేఱు కాగితమును జూచి చదివిన దేవునఁగా:—

“సాని చంద్రరేఖగారి సొంతపాకలో - నేటి రాత్రి చూడఁదగినది అనుభవించదగినది. అహోహో యని యనఁదగినది. పాపమృత్యు చిత్రాంగి పాత్రమును దీసికొనును.”

అది శురభింక వెసివారి సారంగధరనాటకకర్తలకు మని యనుకొనవలసివచ్చినది. ఇంతవఱకుఁజనువునప్పటికి నేను వచ్చి యాతని చేతిలోని పుస్తకమును దీసికొని రెంపలువైచి కొని నుధామాధురీధురీణమైన శ్రీశతకోపమన్నా పవిత్రప్రబంధ మును జదివితినీ. కార్యదర్శికుంఠఁ బడిన యవకతవక రాజునకుఁ దెలియకుండునా? అందుచే మృత్యువువా రాస్థానాచార్యుని దప్పించి నచ్చుఁడాత్మాలికస్థానాచార్యునిగా నియ మించిరి. నా కిప్పుడు పని పోచ్చినది కాని జీతము పోచ్చలేదు. ఇది జరిగిన నాల్గుదినములకే కార్యదర్శి యొక సాయం కాలమున దేవాలయమునకు వచ్చి “వెనుకటి స్థానాచార్యులు చదువలేనివాడగుటచే నాతనిబదులుగ యథాప్రకారముగా నీ వేలచదువకపోయితివి” అనినన్నడిగెను. పెద్దకుటవానియింటికి గిన్నె తెచ్చుటకై వెళ్లినని చెప్పితిని. ఏల యని తిరుగఁ బ్రశ్నింపఁగ నన్నీ సంగతులను బూసఁ గ్రుచ్చినట్లు చెప్పితిని. నా కసత్య మాడవలసినపని యేమున్నది? కార్యదర్శి మిగిలిన వంటవారల నేమేమో యడిగి వారు చెప్పినసంగతులన్నియుఁ గూడ వ్రాసికొని కొటలోనికిఁ బోయెను.

వంటవారు, పూజరులు, బోయవాఁడ్రు తోటమాలీలు, కవలింపునేవకై వచ్చుసానులు - వారేమి, వీరేమి - యందఱు నన్నారాత్రి తిట్టినట్లులు, బెడరించిన బెడరింపులు నే నేమి వ్రాయను! మరణించిన నితరకంపె మంచిదికదా యని మిగుల దుఃఖించుచు నారాత్రి నవ్యముతప్ప మఱేదియుఁ గ్రహింపక దేవాలయపు వీధియరుంగుమీఁదఁ బండుకొంటిని. ‘మరణించిన

బొట్టయ్యసెట్టి మహాద్వప్తమగుటకుఁడు కదా! అట్టి నుదినము లన్నియుగలించినవికదా’ యని తలఁచుకొనుచుబండుకొంటిని. బొట్టయ్యసెట్టిని స్వప్నమునఁ జూచితిని. ఆతఁడు నల్లగలేఁడు మిగులఁ దెల్లఁగ నున్నాఁడు. సమస్తసౌఖ్యసంపత్నవృద్ధి ననుభవించుచున్నాఁడు. నే నాతనిఁ జూచి నాదీనస్థితికై మిగుల వగచితిని. ‘నా కీచ మ్రాశ్మర్యచుంతయు నెంచులకుఁ గలిగెనో యెఱుఁగుదువా?’ యని యాతఁడు నన్నడిగెను. నేను దలనడ్డ ముగ మాఱితిని. దేశోపకార మొనర్పఁదలఁచిన సాక్షిసంఘ మునకు నేనప్పడప్పు డుచితముగా విచ్చినబాడుగనామ్మ దీని కంతకు మూలమని యనుధర్మరాజుగారి ప్రధానలేఖరి తనతోఁ జెప్పెనని యాతఁడు నాతోఁజెప్పెను. ఆమాత్రపు సంఘమునకుఁ జేసిన యామాత్రపు సాహాయ్యమే యంతఫలప్రద మైవో మహాసారస్వత సంఘములకు లేక్క లేకుండ వేలకొలది లక్షలకొలది వెదఁజల్లుమహానభావు లెట్టిచునోపదవుల నందుదురో యని స్వప్నముననే యనుకొనుచుండు నంతలో బొట్టయ్యసెట్టి యిట్లు మాటాడఁజొడఁగెను ‘కాలాచారి! సాక్షి సంఘమును దిరుగ స్థాపించుట నాయభివృత్తము. స్థాపించి శక్తివంచన లేకుండ మీరు భావనేక చేయుమండవలయును. సత్యము వర్ధిల్లు ననియు, నసత్యము నశించుననియు, సదాచారములు విజృంభింపవలయుననియు, దురాచారములు క్షీణింపవలయు ననియు దైవధ్యాన మొనర్చి యుపన్యాసపడితే నారంభింపవలయును. నీ వింక దేవస్థానమును విడిచిపెట్టి పామ్మని యొక్క త్రోపు త్రోచెను. అంత నరుగు మీఁదినుండి క్రిందఁ బడినట్లుంటచే మెలఁకువఁ గాంచితిని.”

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుఁడు,
కాలాచార్యులు.

ఇక్కడికిఁ గాలాచార్యునిలేఖ యయినది. జంఘాల కాశ్రి ‘బియ్యపు గొల్లోలు’లోఁ గొంతభనము సంపాదించి సత్యపురము చేరినాఁడు. వాణిదానుఁ దేదీగ్రామమున నొక ముద్రాక్షరకాలలో నక్షరములఁ గూర్చుపనిలో నున్నాఁడు. ఆతఁడుకూడ సత్యపురమునకు వచ్చును. ఇంతటినుండి జంఘాల కాశ్రి గారి సాంఘికనైతికాద్యుపన్యాసములను మీరు వినవచ్చును. కాలాచార్యులవారి మతవిషయకోపన్యాసములను వినవచ్చును. ముందుఁ జేయఁదలఁచిన పనినిగూర్చి యిప్పుడంతగాఁ జెప్ప నక్కఱలేదు. సాక్షిసంఘ మిదివఱకుఁ జేసిన పనిని మీ రెఱిగియుండురు. ఓమ్ - కాంతిశ్యాంతి శ్యాంతి:—

తా|| క|| మఱియొక్కమాట-మూలో మఱియొక సభ్యుని జేవ్యుకొనవలసియున్నది. అబ్రాహ్మణుఁడు కావలయును. వ్యాపారపాండిత్యము గలవాఁడు దొరకినయెడల మంచిది. మిగుల లావగువాఁడు మాత్రమక్కఱలేదు. (క్రిందటిసారిఁ బెట్టు లేని సెట్టి’ యనుపేర నొకరు దరఖాస్తు సంపుకొనిరి. కాని యాకాగితము కనఁబడకుండనున్నది.

అయ్యలరాజు త్రిపురాంతకుఁడు.

ఒంటిమెట్ట రఘునీరశతకకర్త.

[వంశూరి సుబ్బారావుగారు]

మన మివఱకు “అయ్యలరాజు” వారిలోఁ బ్రథమ కవిగా రామాభ్యుదయమును రచించిన రామభద్రు నెఱుఁగుదుము. ఈ వంశమునందుఁ బుట్టి! అయ్యల రాస్మర కవులు రెల్లమత కాశ్రి గారు, నారాజరామాభ్యుదయ మాంగళిక రచియించిరి. కాని వీరందఱుకూఁ బూర్వకైక త్రిపురాంతకుఁడు రామాభ్యుదయకర్త యగు రామభద్రునకుఁ దాత యైనట్లు కన్పట్టుచున్నాఁడు. ఇతఁడే రఘునీరశతకమును రచియించివాఁడు. ఈతని కతకము సంపూర్ణముగ దొరకపోయినను కొన్ని పద్యములైన ను దొరకుచున్నది. వీరి యింటిపేరు “అయ్యలరాజు” వారని యాత్రిరానికతనిని తెల్పుడిటన నాడుకబోసికి రత్నినడు రంగరాజ్ఞుదాని లక్షణగ్రంథములవలన వీరి యింటిపేరు “పుత్రేటి”వారని వాడుక యున్నట్లు కన్పట్టుచున్నది. పుత్రేటవానియన నియింటిపేరు వచ్చిన కేమోరవచ్చును.

రామభద్రుడని కృష్ణరాజుని ప్రాశస్త్యమువేరే దన చిన్నతనమున నకలకథాసంగ్రహమును వ్రాసినట్లు చెప్పకొనుటచేత రామభద్రునితాత యగు త్రిపురాంతకుఁడు (శ్రీ ౪) 1480 ప్రాంతములనుండి యుండవచ్చును. కాని యిటీవల దొరకిన “ఏకశిలానగర మాహాత్మ్య”మను నొక కల్పితగ్రంథమునందీక్రింది విశేషములు కాన్పించుచున్నవి.

పురాణమునకును సాంఘ్యమునకును మధ్య భేదమును
మెప్పుడును అన్ని వాడుల పాఠశాలములందును మొదటి
గ్రంథము అన్నియు మరలనుభవించునదిగాను ఉపాధ్యక్షుడు అందు

గృహవయందు పండితవ శతాబ్దమునకు గల సారస్వతము కేవలము మతసంబంధము గలదియే.

ఈ శతాబ్ది యంతరమున దాండ్లకేమునై శాస్త్రమును దండెత్తిరి. దండెత్తుటయే కాక క్రమశాస్త్రమునకు నడ్డేశమును స్వాధీన మొనర్చుకొని యందు ప్రభుత్వము నెఱపిరి. ఇంచు మించు కాలమునందే హిందూశాస్త్రమునై మహమ్మదీయులు దాడి వెడలిరి. వారు గూడ భరింపఁజాలని సాత్తభాగము ప్రమించి పాలించి దండెత్తిరి. ఆండ్లకేమునై శాస్త్రముల దండెత్తిరి. హిందూశాస్త్రమును మహమ్మదీయుల దాడినా శాస్త్రములను సారస్వతములగా ప్రతిష్ఠాపఱచిరి.

శాస్త్రము ప్రభుత్వమునకు కేవలము మతసంబంధము ప్రధానముగా గల యొక సారస్వతముగా ప్రాప్తమైతి. శాస్త్రమును కలన సత్వములను మార్చుకొనెను. అప్పటినుండి సారస్వతమున మత ప్రధానముయొక్క శాస్త్రము ప్రధానముగా నుండెను. ఈ శాస్త్రమును భాగ్యమునకును యాండ్లకేమున యందుఁ బరిపూర్ణమునకు వెచ్చెను.

అటువలెనే మన దేశమునందుఁ గూడ మహమ్మదీయ సంపర్కమువలన శాస్త్రసారస్వతమున నడ్డెత్తె మహమ్మదులు గలిగినది. పెద్దన కాలమునకు మహమ్మదీయులు దక్షిణ హిందూస్థానమును పాలించుచుండిరి. ఆంధ్రుల కా కుంకలతో నువాసమును కలుపఁజూపెను. ఆంధ్రభావమునకు నుండెను. ఈ శాస్త్రమునకు నొకటియో నొకటియొక్క యుండ నాగినది. ఆంధ్రమునకు దురక పదములును దురకమున శాంధ్యమునకును చేర్చుకొనెను. శాంధ్యమునకు నది. ఏనుకీ దారి మూసిన మహమ్మదీయులు పెద్దనయే. అతని మనచరిత్రయందనేక కుంకలము పదములపర్యాయము గలదు. నీ క్రింది మనచరిత్రలోని యీ పద్యములనుఁ దెల్ల మగుచున్నది.

మః సమరతోజీవి గృహవయల భుజాకాశానీచేఁ బడ్డదు. రత్నమనోద్దండ పులిందజొటి యశస్వతలము సప్తాశ్వమార్గమునం గాంచి కేవల సమర సారసారంగా భూభూలోదాకిలే కుంకలకాయల బాయికేమలికి యందు ర్మిండికిం బోవుచున్.

ఈ కుంకలము హిందూరాజులతోఁ గొందలు సామంత రాజులైయుండిరి. ఈమహమ్మదీయ చక్రవర్తుల ప్రవర్తన మెల్ల రక్షణ కేవలము కదా! కేరీరసౌఖ్యమే ప్రధానముగా నెంచి యొక్కొక్కరు మందల కొలఁది భార్యల నేలకొనుచుండెను. నవాబుగా రెండు సత్వంత్రీలొకఁడు నురాచానాకత్తుడు భవకుండునై హిందూవంశం దెలియే యర్థ మిచ్చుచున్నది. ఇప్పటికిఁగూడ నవాబు లెందఁడలతో నుండరినటులు నేలచుందు రని వినుచున్నవారము.

ఇట్లు మహమ్మదీయ పాలనలో నున్న హిందూరాజులను హిందూజనులను అట్టి కామానక్తి గలిగిన దన నాశ్వస్తి మేము న్నుది? ప్రస్తుత యాండ్లకేము ప్రభుత్వము క్రింద నున్న మన ప్రవర్తనములలో మార్పు కలగలేదా? మనము దొరలవలె జాట్లు కట్టు బొట్టు మార్పుకొనలేదా? దన భార్యలను నెయితిము దొరసానులను నేయితిమునైయుచున్నారము నాదా! పాదము! మహమ్మదీయ పాలనమున నివృత్తివలె మన శ్రీలక్ష్మి మాత్ర మనా గరికలే యెట్టివి నాదు. కానియు, అటుల లేనిదానికంటె శాలస్వతముగా నభివృద్ధి నది యొక విశేషమే కదా!

ప్రబంధయోగమున సారస్వతము కేవలము రాజావలంబనము గలదియైయున్నది. ప్రతిష్ఠాపఱచుకొన యాస్థానమున గణిత్యులను నుంకికొని వారిచే గ్రంథములు రచియింపించుచు వారిం కృతి నొందు నాచారము విస్తారమయ్యెను. రాజులకుం గామానక్తియు శ్రీలక్ష్మిలతయు హెచ్చిన కొలఁది, వారి యాదరమును క్రిందనుండి వారి ప్రీతి పదములకై గ్రంథములను నాధురంధయలైన కవిరాట్టలు గూడ నట్టి కామానక్తి యా శ్రీలక్ష్మిలతయు గలిగియుండుట స్వాభావికమే కదా! కావున నా ప్రబంధ యోగమున నగ్రభాగమున మైన శృంగారరసప్రవాహ మొకటి యంతర్యామినిగా శాస్త్రసారస్వతమునకుండు బ్రతికేతిత తద్గర్భములై శాస్త్ర సారస్వతమునకు జాతమైన ట్టానరించెను. అప్పటికిఁ బాంధ్ర సారస్వతమున ప్రధానముగా గల మతావర్తక యంత్రధానమై శృంగారవర్ణనమే ప్రధానముయై తలచిరికృమే శర్యజననకృమై యున్నట్లుండి నేటికెఱకు బయలు వెలుచున్న గ్రంథరాజులుం దెల్ల దాండన మారుచు న్నుచి. అందును కొంత విశేషము గలదు.

మొట్టమొదట శృంగారరసభూయివృత్తి మైన ప్రబంధము రచించి 'యాంధ్రకవి' పితామహు' డని భావితవదన యల్లసాని పెద్దనాద్యులకు తన మను చరిత్రమునందు శ్రీయుక్త మనోభావములే విస్తరించి వర్ణించెను గాని కేరీరాతయ కమల సంతగా వర్ణింపలేదు.

ఆంధ్రకవిత్వ ప్రాశస్త్యము.

(కవికొండల వేంకటరావుగారు. బి. ఏ.; బి. ఎల్.)

కా. ఏబాసాదుచు నమృతాన్నయన నిట్టేచెట్టులం నాలుగు రాజాసక్తగయితన్ రచించుచును నింపాతేనెలూరించుచో నావిడ్డందెకదమ్మ సత్కమ - తెనుగా! నాదులిట్టి! నినున్ నేనబాంచనిపించువాఁ డెవఁడొకో చింతించ నవ్వేడుకన్?

అనుచు నొక్కరేని సాధాగ్రభాగంబున నలరామపంతు వెన్నెలం బన్నుండి చిన్నటి సన్నజాజపువ్వులం బిసాదించు తావి నభిసందించుచుఁ గంతంబులుగఁ గొన్న కతిపయపద్య రాజుంబు యదృచ్ఛం బరించె.

“మ. మదమాతంగతురంగ కాంచనలసన్నాశక్య గాణిక్యం పదలాలింగిని తెచ్చియిచ్చి మదమొప్పుగాంచి నేనించెర య్యదయాస్తాచల నేతుతితనగ మధ్యోర్వీపతుల్ సంతతా భ్యుదయుల్ ధర్మజాడతృభాస్థితజగత్సార్వప్రతాపాదయున్.

“చ. ఇదికడుముద్దరాలు పనులేమియు నించుక నేరవెంతయున్ మృదు ప్రకేషపాటునకు మేకొననేర దుదాత్తచిత్రయొం టిఁదిరుగుదానికొర్వోదకటిన్ దనుదా నవరించుచొప్పెలుం గదుతగనొడ్డనుంగొలువగా వెరవె మొయిగల్గునక్కటా!”

“కా. ఎండకొమ్మగిరి రాకటం బడితి రింకేలా విలంబింపఁగా రం దోబాటలార! చల్లిదువవన్ రమ్యఫలం బిక్కడి దండన్ లేకఁజూసిరుద్రావియరుపాంతన్ బచ్చికల్ మేయుచున్ దండంబైవిహరించుచుండఁగ నమందప్రితి బోఁనేతమే.”

“చ. పూతపసిండివంటి వలపుక బచరించుటలమ్ము నీతికొ లేతకదమ్మ! యిలైఁజులేమ నురాంగన లెల్లయిట్టిన్ నేలేకు మెత్తురమ్మ దయనేయక తిన్నని మేనువెన్నెలన్ వేతురటమ్మ యింతకనువేదురు నెల్లునటమ్మ యింతికిన్.”

“చ కలకలనవ్వింట్లు తెలికన్నుల నిక్కమమాచి! నట్లు లోఁ బలుకఁగఁదంగిన్ట్లు కడుభావగభీరత లన్నిన్ట్లు పెం పొలయరచించి వేకక యుట్టిపడక కన ప్రాసినట్టియా చెలువునకాభిముఖ్యముభవించెదలం కెనుదానుజోటియున్.”

ఇంకను నుత్సాహ మెత్త నెన్నియో మృదుమధురము లగు పద్యములంబలిచి, నా మృదయ మంత నుప్పొంగియ యోయు త్తవపద్యవిరచనాకీర్తిశేఖరునయ్యె కవి పుంగవుల నన్నయ తిక్కన పోతన పెద్దన తిమ్మన నూరన ప్రముఖుల సంస్మరించుచుఁ దెనుగుబాసయన నింతయొప్పునే తెనుగుకవు లింతసమర్థతకుం దగుదురే యను పరాకు గంటి. కాని తదుత్సాహము కొలఁదికాలము మాత్రమేయుండె, ఏమన నేను తెనుగు పండితుడఁగాను, చిలుతలనంబున నా జన్మ స్థానంబునకు బదుగురు చేరి భారతాధిపురాజుపతన మొనరించు నెడ వారికిఁ బాదము నావేశముం దేనుననేభవించి తాత్కాలిక పారజిక్యము నందిన దింభకుడను. ఆ చిలుత కలిమియే యిప్పటికిని నాచుందు మిగిలి మాతృభాషవై నభిమానమును చంపక నడుచునడుచు తాటకు మంటవోలే ది ప్తి నెల్లివిరి యించుచు నాచే కొన్ని పద్యముల వ్రాయించును. నాచే కొన్ని పద్యములచదివించు, వన్న మేలుకొలుపుచుండు. తాత్కాలిక పారజిక్యము వాలాయ మవశ్య నుండఁ జెల్లదేయని యడుగ వచ్చును. నాకేదవత్సరము రాగానే ఆంధ్రయాత్రురంబుల గుర్తించుటెరిగితి. నానాదనఁ బడ్డను విడిచి పట్టణంబున నిలిచి ఆంధ్రయ భాషాభ్యాస కలికుడనగుటంజేసి నా చిన్న తనపుణ్యోత్తంబులగు భారతాధి గ్రంథంబులనలఁచెట్టి “మే మ్మెటు” “మర్నంటు ఆప్ వెసేను” “జడటు ఇచ్చా ట్టాలిచే” “లాటన్ టుటన్న” ఇత్యాదులఁ జనువఁదొడంగితి. ఆగ్రంథములలో బాటు పేర్కొనియో, వర్ణనయ్య, తెనిసన్ మున్నగు వారు నెమ్మనమ్మున నెలకొనిరి. పోనీ బడులలోఁ దెనుగుగంట యని యొకగంట యుండుదా, అప్పుడేని నందు మిడిమిడిజ్ఞానము సంపాదించుకొనలేదా యని యందురేమో ఆగంటలలో నేను సంస్కృతాక్షరపరిచితుడనయి, కాళిదాసీ య ద్య య ము ను నాంధ్రయ భాషా వ్యాఖ్యానసాహాయ్యమున పఠించి, ఆకవిపుంగవునియందుఁ దలుగని యభిమానినైతి. పోనీ పట్టభద్రుడనైనవెనుక తెనుగున కొంతర నుత్తరప్రాముఖ్యత నీయకపోలేనే యన్న నా నాటికి వంగదేశకవిత్వపు టనువాదములు లోకమునందు బ్రదీప్తములుగఁజేసి కన్నుల మిలుమిట్లు కొలుపఁజొచ్చినరనిం ద్రుని గీతాంజలి” “గార్జున” మున్నగునవి కొంతకాలము నా ప్రియతమంపు గ్రంథములై చెలువైందికవి. తుద కిప్పుడో ఏభాషాకవుల పాంతకుం బోక లోకకవ్యకసారనిమగ్నత మందుడ నగుచుంటి.

అట్టితరినిఁ బైని చెప్పిన చెల్వంపువెన్నెల తెల్వెగొలుపు రాతిరి నొంటిమై నుండఁ దమంతనఁ బైను దాహరించిన పద్యములు న్నురణువచ్చె. నారక్త నాశములందు వాని నిర్మల నిర్మణీ ప్రవాహము మృదు మధురమయ్యె. అందునై నాంధ్ర కవిత్వప్రాశస్త్య మనువేర నొక్కవ్యాసంబు రచింప దొరఁ గొంటి.

ఎట్టి ప్రపంచము బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరస్వరూపమైన త్రిమూర్త్యాత్మకంబనియు మాయాప్రేరితమనియు నిర్వచింపఁ బడుచున్నచో ప్రపంచానుభవర్థ నా ప్రతీతిరుగు కవిత్వమును నట్టిద. కవిత్వమునకుఁ ద్రిమూర్తములను గల్పనభావము శైలి యునై యున్నవి. రసము మాయవంటిది. కల్పనము కవిత్వమును సృజించుచున్నది. భావము పోషించుచున్నది. శైలియను మొందించుచున్నది. రసము ప్రేరేచుచున్నది. ఈ మహాప్రపంచమున సృష్టికర్త నిర్మించిన వస్తువులం దొక్కదాని పోలిక నొక్కటుండదు. ఒక్కదాని ఎదుగుబాటును లొక్కదాని వలె నుండవు. ఒక్కరి కంఠస్వర మొకవలె నుండదు. ఒక్కదానివ్యామోహ మొక్కదాని వుండదు. కానివిభేదన ప్రధానమయ్యను పోలికలును విడితంబులే. ఇదియే సృష్టివైచిత్ర్యము. అట్టిదే కవిత్వవైచిత్ర్యమును. అందువల్లనే కవిని బ్రహ్మగాఁ గొనియాడుచున్నారు.

అట్టి కవిబ్రహ్మ లేభావయందుండులో ఆ భావయే జీవించియున్నది. అట్టి కవిబ్రహ్మ లేభావయందు లేలో ఆ భావ నిర్జీవమైయున్నది. అట్టి కవిబ్రహ్మ లేంతకాల మొకా నొక భావను వెంపొందించుచున్నాలో అంతదనుక నయ్యది పెంపు గాంచుచున్నది. ఎప్పుడు ఆ భావయందు వారు పాద మాపకున్నాలో అప్పుడాభావ అభావతీతమగుచున్నది. (సశేషము).

కావలెను

వైమరి లోపదుకొండరి (త్రయినింగు గల డేపాధ్యాపకులు శ్యామలాధ్యక్షులతో కలసి గావల యును. వనిని గోరువారు గుంజగణంబులను దెలుపుచు నీక్రింది చిరునామాకు ధర్మాస్తులను బంపు కొనవలయును.

మ్యానేజరు : “శ్యామలా ” ధర్మపాఠశాల, C/o పోస్టు మాస్టరు, ఆదు మోల పోస్టు, మచిలీపట్టణము.

మదరాసు అందునదరకామరాట్టా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)

నోటీసు

16-9-20 తేది మొదట 25-9-20 తేది వరకు జరిగబోవు తిరుపతి ప్రవక్తాత్వమునై మహావీర్యవంశమునకు తిరుపతికి పోవ నుద్దేశించి ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థము ఎమ్. అండు ఎస్. ఎమ్. రైల్వేవారు సాధ్యమైనంతవరకు స్పెషల్ బండ్లు పోవుకట్లు ఏర్పాటు చేయుదురు. అయితే ఏదైన చుట్టుమైన సామానుల ట్రాఫిక్ యుండిన వారా ప్రకారము చేయుటకు ఏలండ దని ఇందు వలన అందరికి తెలియజేయుచున్నాము.

గడియారముల మరమతులు.

తమది చెడిపోయిన పాతగడియారములను పారవేయకుదు. నేను కాచిన బాగుజేసి మెరుగుపెట్టి కొత్తగడియారములుగా మార్చగలను. ఈ పాతగడియారములలో బాత్రిగా చెడిపోయిన సామాను అన్నియెడల నాటిబడులు కొత్తవాటిని ఉపయోగించి బాగుజేసి మూలము బహుళ వివేరము చేసినది ఉండుకాలముకన్న రెట్టింపుకాలంకిగా కాలమునుమాపునట్లు నట్లు చేయగలను. కొత్తగడియారములు నహి అమ్మబడును. వక్కా పాటించెగాది రంగు బొటగాను చిల్లరగాను అమ్మబడును.

ఎడ్వర్డు కంపెనీ,

గుంటూరు.

(2292)

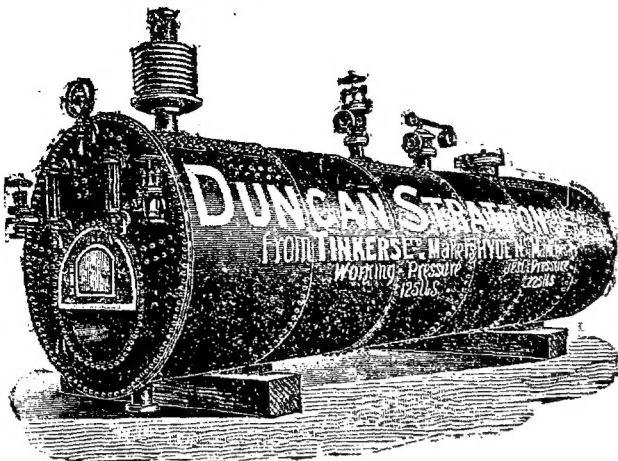
పాత్ర

సంకర్షణార్థం, రామవరం, (గోదావరి)

DUNCAN STRATTON & Co.

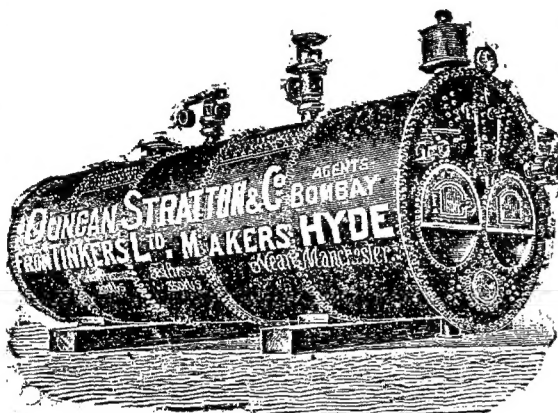
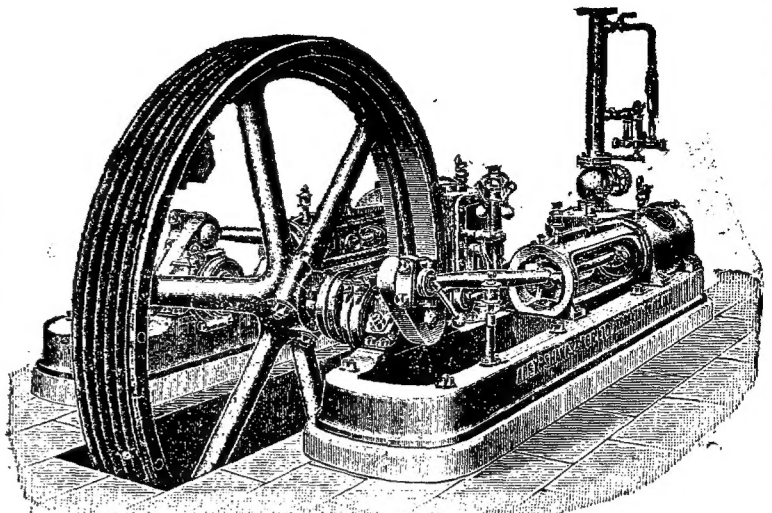
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

ఎంజనీర్లు, మెషినరీ ఇంజనీర్లు, 9 మెరయిన్ పీథి, బొంబాయి.

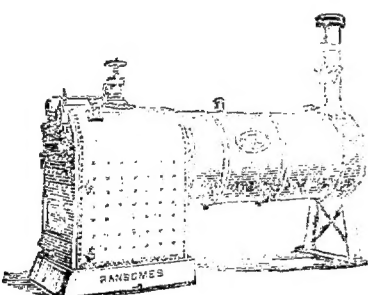
హైడ్రాస్టాటిక్ కార్క్స్ బాయిల్లు.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
వందల — డయామీటరు
4 అ. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యెరుండును.
ప్రీంబర్నింగు ప్రెషరు
80 పౌండు మొదలు
160 పౌండుల వరకుండును.

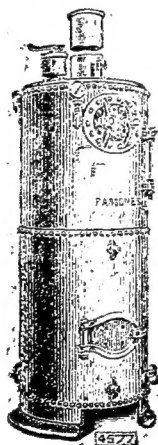

హైడ్రాస్టాటిక్ లంకామెరు బాయిల్లు.
పొడవు 20 అ. మొదలు 32 అ. వరకుండును.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అ. వరకుండును.
ప్రీంబర్నింగు ప్రెషరు 100 పౌ. మొదలు 250 పౌ. వరకుండును.

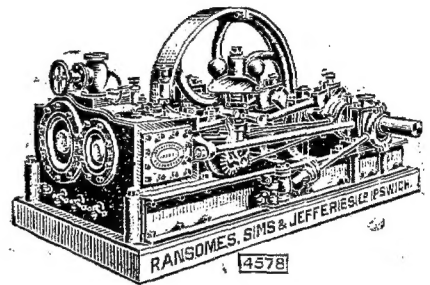
లోకో మొబైల్ ట్యాంక్ బాయిల్లు.
ప్రీంబర్నింగు ప్రెషరు 80 పౌ. మొదలు
100 పౌ., 120 పౌ., 150 పౌ. వరకుండును.

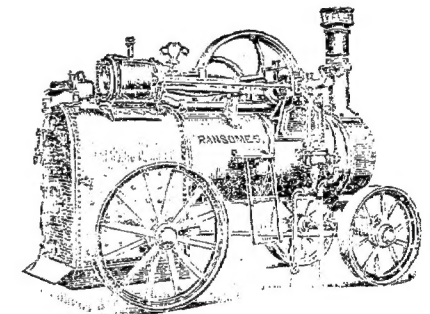
లోకో బాయిల్లు.
ప్రీంబర్నింగు ప్రెషరు 80 పౌ. మొదలు
100 పౌ. వరకుండును.

ఈ క్రింద తెలుగుబడిన వాటిని
స్వయం చేయుదుము.
దూది జిప్సమ్ మెషిన్, దూదిపాచి
దూది ప్రెస్సింగు మెషిన్
దూది ప్రిన్టింగు మెషిన్
దూది పిండింగు మెషిన్
అన్ని రకముల ట్రిబ్బులు ఎజెన్సు
అన్ని రకముల ట్రిబ్బులు బాయిల్లు
కోల్డ్ స్టోర్ విల్లుగు మెషిన్
నూనెవిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయి మెషిన్ ప్రామాణిక
కత్తు విల్లుగు మెషిన్ వాటి
అన్ని రకముల పంపింగు మెషిన్లు
కాగితపు, ప్రింటింగు సందర్భముల కోరములు
కొరముల నూనె జెరుగు ఆయిల్ ఎజెన్సు
ఎలక్ట్రిక్ ట్రెలింగు (ప్లాట్) కోరములు
కత్తులు వక్రములు కోరములు
ట్రైబ్బు ప్లాన్టింగు, కట్టింగులు, ప్రింటింగు
రాట్ విన్స్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ ట్రస్ట్.
వగయిరా అన్ని రకముల సామగ్రి.

సైడ్ బ్రెస్టెడ్ కాంపాండు
హిందూస్థాని ఎంజనులు.
(కాన్కరెట్ మొనండి వాల్ ఫిలింగ్ మెషిన్.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఎంజనులు కూడ గలవు.

హైస్పీడు కాంపాండు ఎంజనులు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజనులు,
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరుగలవి.
స్టీము ప్రెషరు 120 పౌండు గలవి.
కాంపాండు — హై, లో ప్రెషర్ సిలిండరు.
స్టీము ప్రెషరు 150 పౌండు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్సు ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రొప్రైటరు గారైన
మానేపల్లి బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

దగ్గు, శైత్యము, వడిశము, రొమ్ముపడిశము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు,
బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
వక్రని డబ్బీతో సహా కల రూ. 0—10—0; డబ్బీ 1 కి రూ. 5—12—0. పోస్టుఖర్చు చేయ.

అమృతాంజనం డిపో, } 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

